

ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

СЛУЖБЕНИ ОРГАН
ОПШТИНЕ ГРАДА БЕОГРАДА

САДРЖАЈ

Радосан догађај у Краљевском Дому.

Питање реона и грађевинског закона, — Д-р Милослав Стојадиновић.

Калемегдански парк. — Д-р Драгољуб Аранђеловић.

Београдска хумана друштва:

Завод глувонеме деце друштва „Краљ Дечански“, — Влада К. Петровић.

Професионална општина — носилац комуналне политике, — Добривој Стојадиновић.

Десет година рада Општине Београдске на уређењу Београда, — Инж. Дим. Атанацковић.

Привредни музеј, — Слободан Ж. Видаковић.

Рад удружења општинских чиновника, службеника и пензионера, — Ив. Вуксановић.

„Насушни Хлеб“, — извештај са друштвене годишње скупштине. Научна хроника:

Урбански институт париског универзитета.

Комунални Архив:

- a) Реферат председника Општине поч. Богичевића и проф. Мих. Вујића из 1895. године, о животним намирницама Београда.
- b) Званичне границе вароши Београда из 1888. год.

Комуналне занимљивости широм света.

СЛУЖБЕНИ ДЕО:

Рад Општинског Одбора: Записник Седнице од 14. јуна т. г. Преглед Прихода и Расхода Управе Трамваја и Осветлења од I-I-1929. до 31-III-1929. године.

Рад Грађевинског Одбора:

1. Одобрени планови зидања у мају 1929.
2. Статистички преглед рада Грађ. Одбора.

Решења, позиви и саопштења.

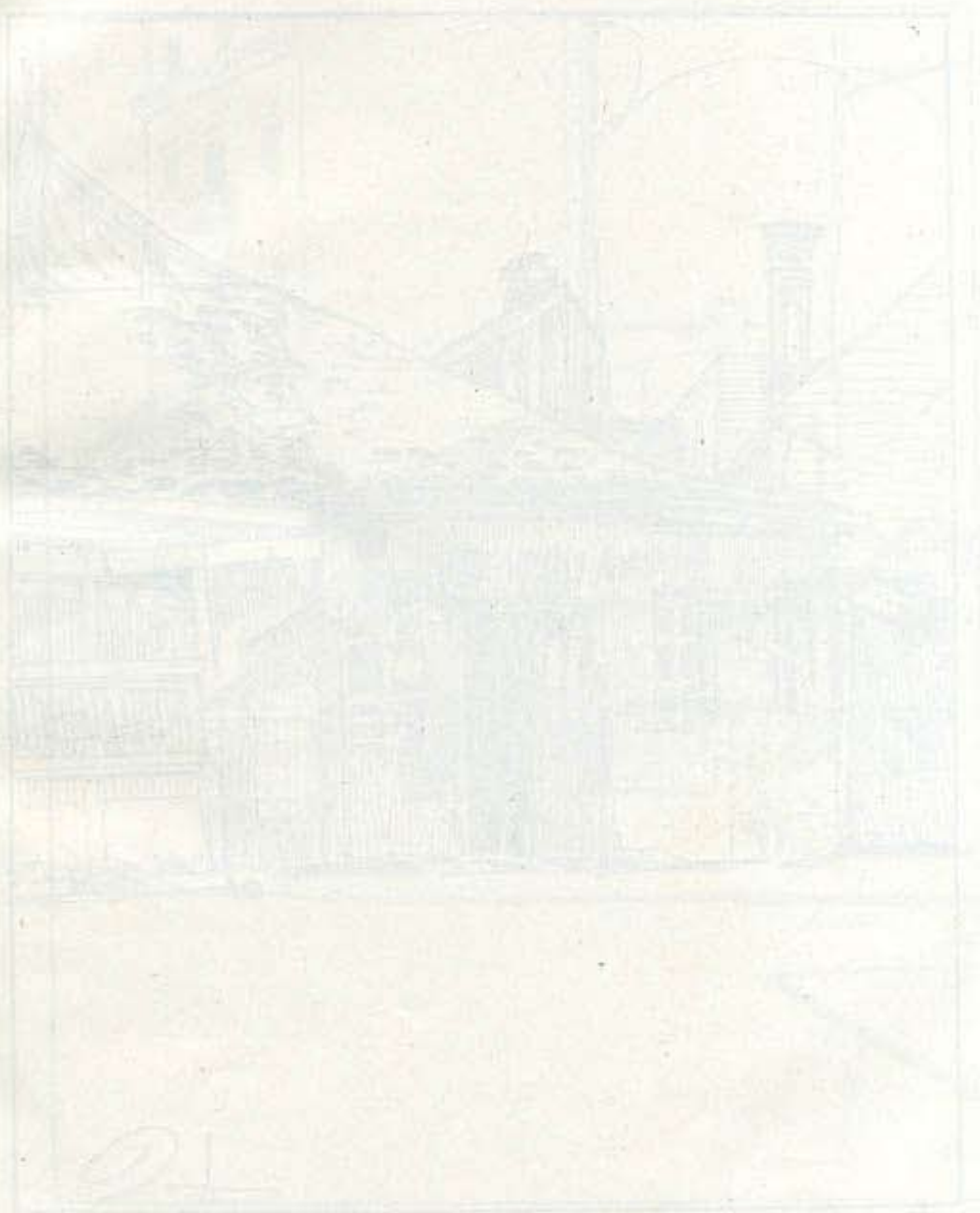
Извештај о београдским пијачним ценама на дан 1 јула.

Општинско законодавство:

Одредбе из Закона о Таксама о наплати такса код Општине Београдске.

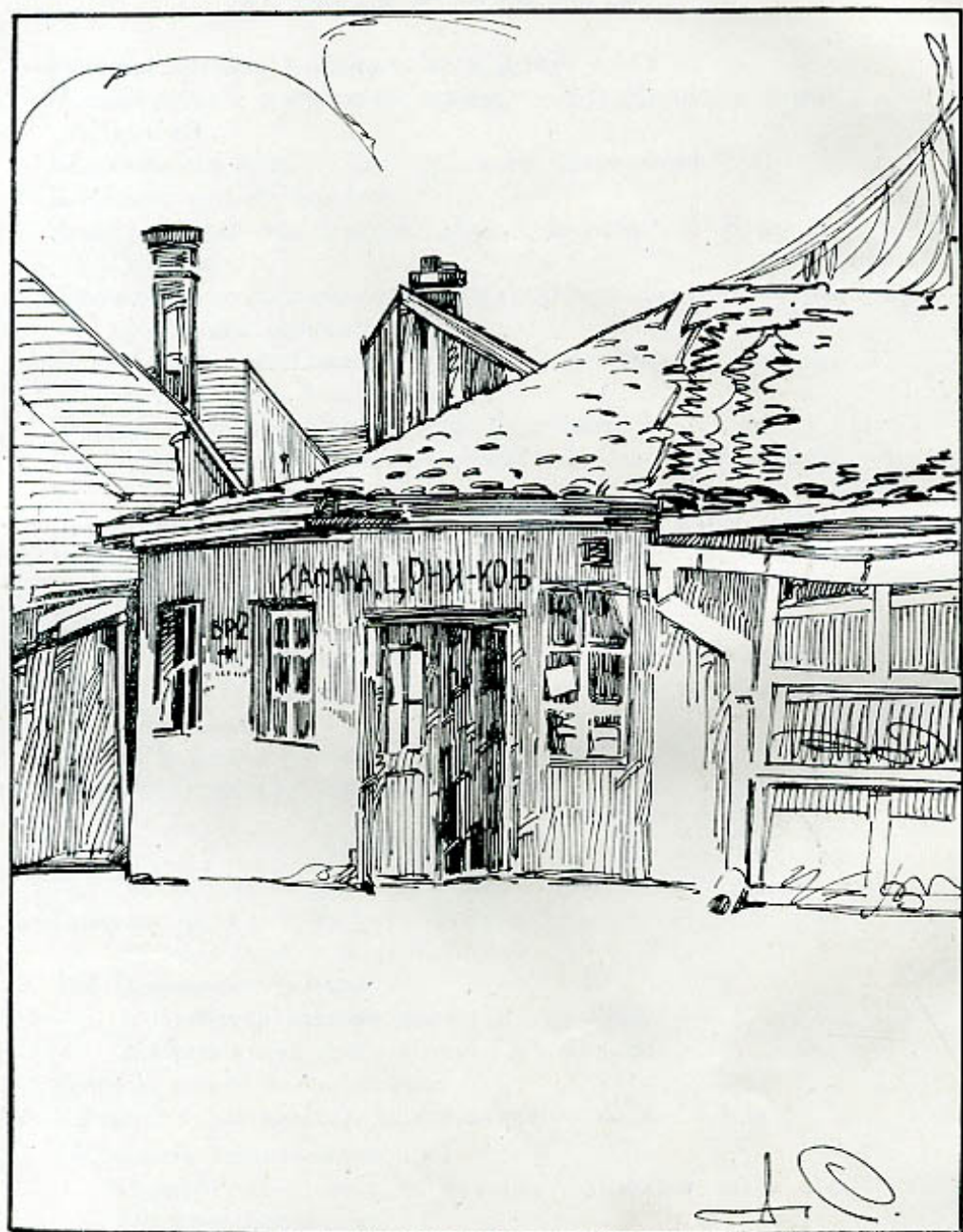
Службени огласи за лицитације и набавке.

THE OXFORD HORN

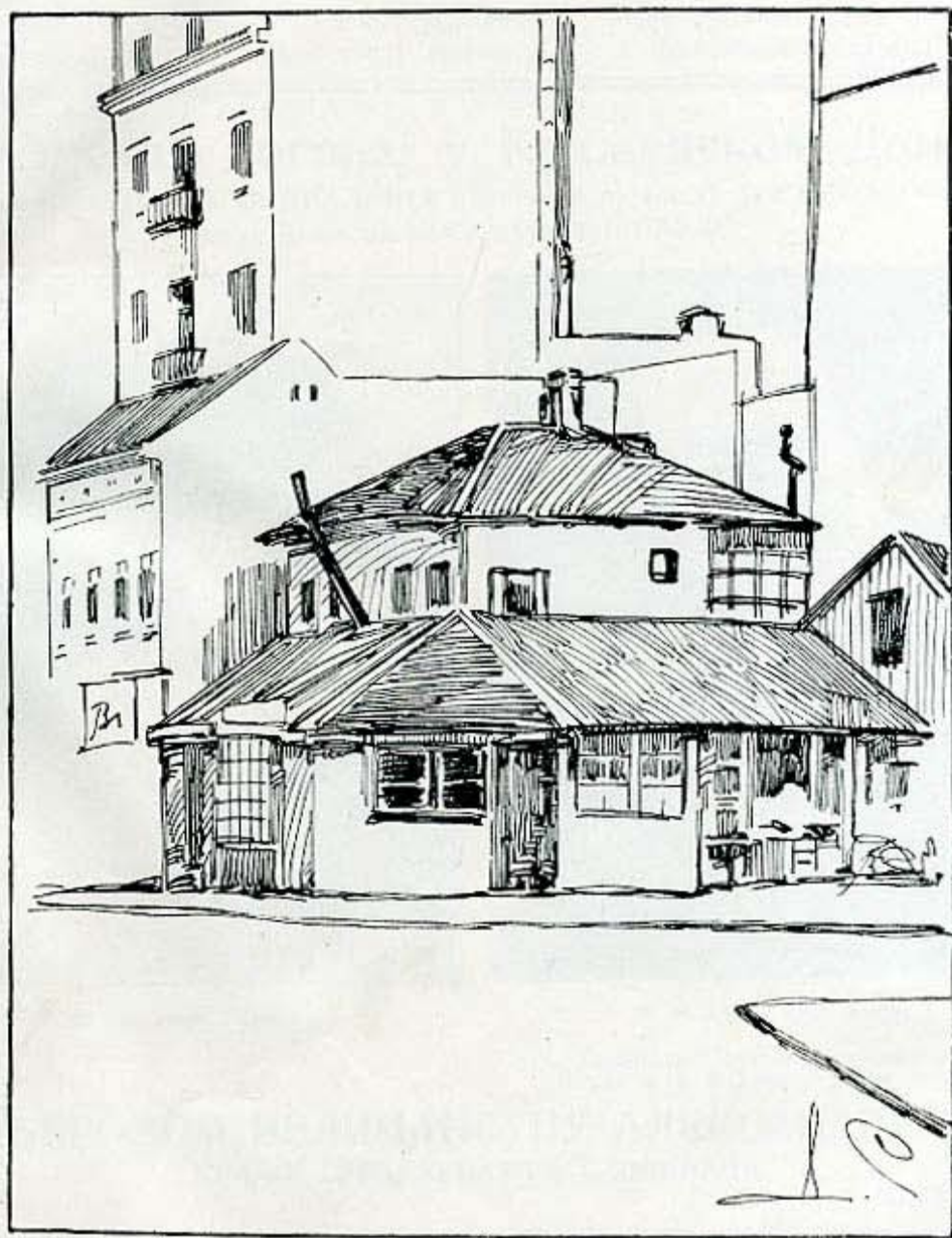
THE OXFORD HORN

Београд који нестаје...

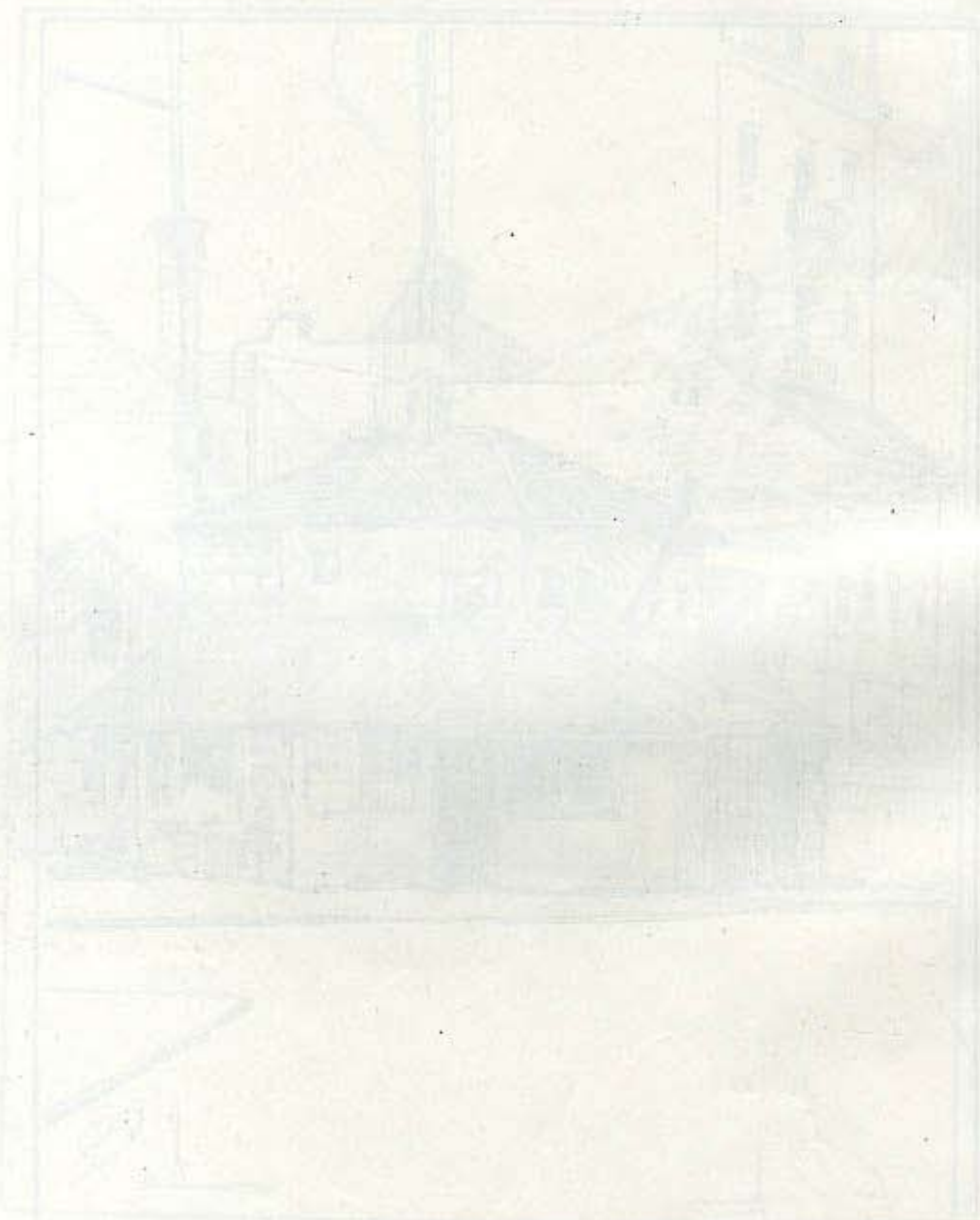
Најстарија кафана на Варош-Капији.

Београд на прелому...

Угао Дечанске улице: поред кућерака старог Београда,
рађа се нов, модерни Београд.

Библотека Н.С. Погодина

В.С. Погодин, архитектор. 1880 г.

Поштарина плаћена у готову

ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

СЛУЖБЕНИ ОРГАН ОПШТИНЕ ГРАДА БЕОГРАДА

Год. XXXIII

Београд, 1 јула 1929

Број 10

Годишња претплата 100.— дин.
На пола године 50.— дин.
За три месеца 25.— дин.

Изази
двапут
месечно

Претплату слати упутницом администрацији: Таксени Одсек О. Г. Б. Југовићева улица број 1.

Радостан догађај у Краљевском Дому

28. јуна, на Видовдан, Њ. В. КРАЉИЦА родила је на Бледу ТРЕЋЕГ КРАЉЕВИЋА, коме је на знамењу дато име ПАВЛЕ.

Њ. В. Краљица Марија

Њ. В. Краљ Александар I.

Председник Општине Београдске г. Милош Савчић послао је Њ. В. Краљу следећу честитку:

ЊЕГОВОМ ВЕЛИЧАНСТВУ АЛЕКСАНДРУ I.

КРАЉУ СРБА, ХРВАТА и СЛОВЕНАЦА

БЛЕД

У поданичкој верности, хитам да у име Општине Града Београда изразим најодушевљенији поздрав због радости догађаја у Светлом Дому Вашег Величанства.

Живео Млади Принц!

Живело Његово Величанство Краљ!

Живело Њено Величанство Краљица!

Живео Светли Краљевски Дом!

29. јуна 1929. год.
у Београду.

Председник Општине Београдске
Милош Савчић.

Д-р Милослав Стојадиновић
п.председник Општине Београдске

Питање реона и Грађевинског Закона

Пре и за све време после рата питање реона Општине Града Београда никад се није могло правилно решити, нити утврдити јасни појмови о томе шта се све има сматрати као реон. У појединим законским одредбама и тумачењима, која из ових проистичу реон се идентификује са атаром општине. У другом случају мисли се на ужи грађевински реон, који се битно разликује по својој површини од атара. Ствар се компликује у толико што је проширење реона у поратним годинама ишло у неколико разноликих праваца, независно од атара. Тако постоји реон јавне безбедности, који је већи од атара општинског. Приликом последњег пописа, који је обављен 15. априла тек. год., Општина Београдска такође је проширила реон, узимајући за основицу проширења онај део који се потпуно поклапа са реоном јавне безбедности коју врши Управа Града Београда и у делу суседних општина. Напослетку дошло је проширење грађевинског реона одлуком господина Министра Грађевина, но то проширење обављено је у оквиру самога атара, а који се ипак не поклапа са овим последњим.

Из ово неколико краћих напомена види се колико је питање испреплетано с обзиром на односе са суседним општинама, а компликовано с обзиром на саме односе који се њиме теже да регулишу. Свему томе треба додати и тежњу проширења трошаринског реона, који у данашњим просторним размерама показује једну очигледну аномалију и на штету је интереса саме Београдске Општине. Тако се трошаринска станица у улици Краља Александра налази недалеко од Студентског Дома — Задужбине Њ. В. Краља, докле се густа насеља стварно простиру далеко од ове станице, па чак се и сама крајња трамвајска станица налази далеко од трошаринске границе. Јасно је да Општина услед тога има велике губитке, јер се на производе, који се уносе и не-сметано продају или кријумчаре на делу

ван граница трошаринског реона, не наплаћује нити може да наплаћује трошарина. То исто важи и за остале главне друмове који уводе у варош, а где се такође указује потреба обележавања других граница.

У питању саме границе атара између Општине Београдске и суседних Општина постоје многи и још увек неликвидирани спорови. Кад је код последњег пописа требало да се утврди број становника на атару Општине Београдске, онда смо узели за основицу разграничења између наше и суседних општина оно што Београд сматра као границу у спорним случајевима. Спорови ове врсте појављују се тако исто и код катастарског премера и давања осталих података који су потребни за Министарство Финансија или друга Министарства. Као што се види и питања атара као и реона до данас није регулисано, тако да су и сви спорови који отуда проистичу у природи нерегулисаних односа између Општине Београдске и суседних Општина.

Нова Општинска Управа придаје овом питању највећу важност и рачуна на озбиљну помоћ државе приликом дискусије која ће се ускоро повести по овом питању и на бази њених конкретних предлога, водећи рачуна о интересима Београда, који налажу потребу најправилнијег решења атара и реона. Нова Општинска Управа узела је у рад сва ова питања и ускоро ће зато тражити одобрење од надлежних фактора. Овом приликом хтели бисмо да подвучемо нарочито значај и потребу што скоријег доношења једног модерног Грађевинског Закона, који би решио сплет ових питања и, обележавајући тачно нове границе атара и реона, створио базу не само за правилно развијање Београда, него тако исто и суседних Општина. Погрешка је што се до сада покушавало да се сва ова питања реше путем Уредаба, којима се никада није могла да обухвати целина. Јер, оно што је главно, то је тачно обележавање нових

граница атара, који би у најмању руку требао да се поклапа са реоном јавне безбедности, затим пописним и трошаринским реоном. Веома је тешко да Општина Београдска подиже трошаринске станице на атару других Општина, као што је тако исто незгодно да ове остану далеко увучене, а да иза њих буду густа насеља и тиме ствара могућност изигравања свих одредаба о наплати трошарине.

Грађевински Закон мора да подели варош на грађевинске зоне, према природном груписању које се врши у урбанском животу престонице, а које даје једно типично обележје свима великим градовима света.

Нећу да прејудуцирам ствари које су у пројекту, али ми се чини да ће морати пре свега да се обележи ужи реон, тако звани *сити*, на чијем се изграђивању мора настати свим силама и у свестраном интересу. Београд је једина престоница која нема изграђеног центра, а нема га зато што му историја ништа није оставила у наслеђе. Готово све престонице света развијале су се спонтано, полазећи од центра вароши, који води порекло још из давних времена. Поред тога што нема изграђеног центра, развитак Београда карактерисан је и сталним помицањем центра — једна типична, рекли бисмо специфична одлика наше престонице. Преокрет на овоме пољу наступио је даном ослобођења, кад је Београд престао да буде погранични град, а доћи ће до свога пуног изражаја тек онда кад се буду завршили мостови који везују Панчево и Земун, у коме ће случају бити омогућено радијално ширење престонице, тј. у свима правцима. Тиме ће и део вароши који је чинио центар све до рата, од Теразија до Калемегдана, а који је почео да губи важност центра, претварајући се све више у један миран крај вароши, добити везом са Земуном и Панчевом поново карактер центра, живог у трговачком као и у саобраћајном погледу.

У центру вароши може се дозволити јаче искоришћавање озидане површине, као и већи број спратова јер ће исти све мање служити за становање грађана. Поред ужег центра, мора се прописати

и шири грађевински реон, са поделом овога на зоне према поменутом груписању које се врши на економском, социјалном и културном пољу. Важно је да сви главни друмови који везују варош са суседним и удаљеним местима постепено се претварају у живе трговачке саобраћајне улице (случај са Александровом улицом, Крагујевачким друмом, Топчидерским друмом и т. д.) услед чега би се морало и код обраде Грађевинског Закона водити рачуна о тим чињеницама.

Нови Грађевински Закон мора да обележи и крајеве становања са нарочитим прописима, који олакшавају тип малога стана и вила, према природи терена и потребама становништва. Исто тако индустрија мора доћи до изражаја кроз одредбе Грађевинског Закона.

Не мање је важно да се и изван граница тако званог грађевинског реона морају нормирати односи градње кућа и станова, како би се смишљеним мерама осујетила појава насеља која би имала карактер Јатаган Мале. Било би по све погрешно ако би се стало на гледиште дезинтересовања Општине и Државе за судбину насеља изван грађевинског реона. Један поглед на невероватно рђава насеља у најближој околини Београда јача нас у уверењу о потреби њихове боље техничке обраде. Мислило се да се те две ствари искључују, т. ј. да изграђивање центра вароши намеће потребу дезинтересовања у питању формирања насеља изван грађевинског реона. У прилог ове погрешне тезе наводило се, да је Општина у немогућности да део изван реона снабде водоводом, канализацијом и осветлењем. Ма колико изгледало оправдано ово гледиште, оно потиче из погрешног схватања целог проблема, а које узима за полазну тачку обавезе Општине већих размера и независно од средстава којима она располаже. Општина се мора постарати да претходно изгради део вароши у грађевинском реону, али оно што се од ње тражи то је посредно утицање путем законских и других мера на бољу изградњу насеља непосредне близине, која ће захваљујући брзом развоју престонице ускоро ући такође у састав грађе-

винског реона. Ако би се преоставило силама самога развитка да одлучују судбину насеља ван реона, онда ће предграђа Београда ускоро представљати такво ругло, да ни само уређење центра вароши неће значити много. Лично је моје мишљење да је потребно конституисање једног Државног Одбора, у коме би биле заступљене како Општина Београдска, тако и суседне Општине, а коме би се ставила у задатак брига вођења рачуна о техничкој изградњи свих насеља на једном широком појасу изван Београда, који би се можда простирао чак до Авале. Нови пројекат Грађевинског Закона који се спрема у Министарству Грађевина, а који ће служити као оквир Закону за целу Државу, садржи норме које регулишу односе не само градских, него и свих осталих насеља па и сеоских. Самим тим даје се могућност, кроз тај основни Закон, утицања на бољу изградњу насеља околине престонице, која би овој, савременим уређењем и чувајући свој виши сеоски карактер, дала невероватно леп изглед. Томе би се додало и питање пошумљавања околине Београда, које је

важно за престоницу као и суседна насеља у истој мери.

Ова су питања тако важна да се не могу решавати на парче, него би требало да један модерни Грађевински Закон обухвати све то и реши на начин који би одговарао свима захтевима савременог урбанизма.

Упоредо са овим истиче се и потреба одређивања правилних саобраћајних линија којима се посредно и непосредно може да утиче на формацију насеља. Те главне линије не могу се обележити пре него што се донесе модерни Грађевински Закон, а тако исто не реши оно главно питање које у почетку истакосмо, с обзиром на тачно обележавање атара и одређивање реона у складу са границама атара.

Узумајући у рад сва питања ове врсте, а нарочито инсистирајући да што пре буде завршен пројекат Грађевинског Закона, на коме се сада интензивно ради, Општинска Управа удара камен темељац за једну грађевинску политику вишег стила, која ће у најјачој мери задовољити потребу и Београда и Државе.

Д-р Драгољуб Аранђеловић
Професор Универзитета и одборник
Општине Београдске

Калемегдански парк

Београд нема довољно паркова. Та се потреба још и није осећала док је у Београду било пространих башта око једносpratних кућа, док је било мање саобраћаја, док се за аутомобил и његова испарења и дизање прашине није још знало. Али та се потреба све више осећа, одкако се подижу вишеспратне зграде, које заузимају целе плацеве, те башта све више нестаје, од како аутомобил све више потискује фијакер и теретна кола.

Водећи рачуна о томе, прошла општинска управа потрудила се да бар уреди и прошири постојеће паркове, кад већ није било финансијске могућности да се у центру града створе нови паркови.

Њена идеја о проширењу калемегданског парка и на градско земљиште наишла је на опште одобравање и Београђана и странаца. То је један позитиван резултат њенога рада којим се она за цело може поносити.

На уређењу калемегданског парка доста је већ урађено и нова општинска управа продужава у томе правцу рад старе општинске управе. Међутим има извесних ствари, на које јој треба скренути пажњу, да се поправи оно што се може, без великих новчаних средстава, које, на жалост, нова општинска управа — без своје кривице — не може да створи.

Прво што пада у очи на оба Калемегдана јесте недовољност дрвећа, рђав избор дрвећа, мноштво осушеног дрвета.

На оба Калемегдана нема довољног дрвећа. Не види се да је ове године штогод ново засађено. Међу тим трошкови око тога нису за цело ван граница општинских новчаних средстава. *Дрвеће*, којег има у калемегданском парку, *рђаво је изабрано*. Место лиснатог нашег домаћег дрвета, које ствара пријатан хлад и дејствује дивно на око, свуда само гледичија, багрем, неко ситно шибље и жбуње. Нема довољно липа, букве, храста, бреста, јасена, клена, граба, дрена и другога шибља, из којег се састоје наши чувени шумадијски забрани и гајеви,

у којима живе наше домаће тице певачице... И то не кошта много и општински агрономи могу се постарати да замене гледичије, багреме и остале шибље из туђинске флоре нашим домаћим... За тим има много осушеног дрвећа, осушених грана, које праве тако ружан утисак на гледаоца. Има престарелих дрвета које треба што пре уклањати. И трошкови за овај посао не би били велики, само треба на то мислити и издати потребне наредбе...

Даље, *стазе по Калемегданском парку нису довољно насуте*. Чим падне киша појави се блато, чим се блато осуши постаје прашина, чим се ова прашина полије опет имамо блато... Неке количине шљунка нанесене су у оној главној стази између споменика Јакшићевог и пута за улаз у град. Али та количина давно већ стоји на гомили, не посипају се њоме стазе. Затим тај је шљунак и сувише ситан; за посипање стаза требало је набавити крупан просејан шљунак каквог има довољно код нас. Овако, и кад се изврши посипање стаза, овај ситан шљунак брзо ће се претворити у прашину и блато и онда жали Боже за бачен новац...

На Калемегдану има много комараца... Они покваре човеку свако задовољство од седења у парку. На жалост уништење или смањење комараца не зависи од београдске општинске управе. Ту су потребна јача финансијска средства и државна акција. У томе погледу може да служи за пример Холандија. Ко је видео њене многобројне канале и баруштине са зеленом као јед водом, која једва отиче, чудно се како се може живети у томе царству комараца, које по мишљењу неупућених у Холандији (Низоземској) треба да буде. Али у овој ниској земљи канала и мирних река нема комараца и нема маларије. Државно старање учинило је да се ларве комараца погане... Надајмо се да ће до тога и код нас доћи кад се изведу радови око исушења *дунавских ритова*, те ћемо онда на нашем лепом Калемегдану пријатно проводити летње вечери без бојазни од напасти комараца...

Влада К. Петровић
Управник Завода глуво-неме деце и
одборник Општине Београдске

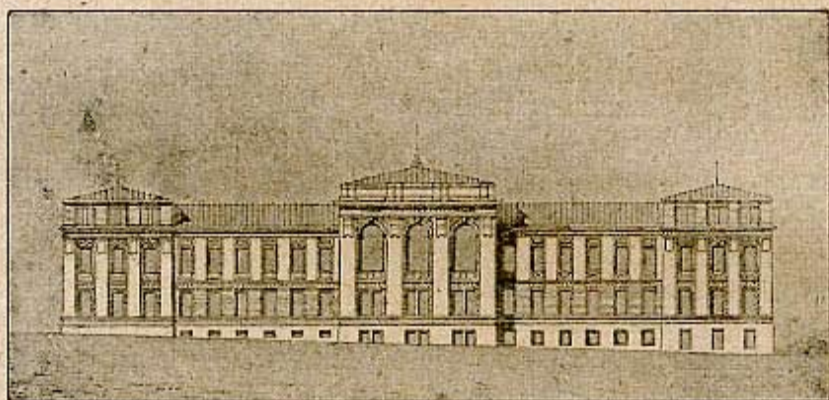
Завод глуво-неме деце друштва „Краљ Дечански“

Први проглас за оснивање овога друштва изашао је на Цвети 1894. год., а потписан од много угледних људи онога времена, међу којима је као председник пок. Светомир Николајевић а п. председници Н. Спасић и Мих. Божићевић.

Друштво је радило и основало Завод за глуво-нему децу. Кроз Завод је до данас прошло преко 400 деце од којих су многи данас добри мајстори а један велики део, који живе на селу, земљорадници. Многи су се од њих поженили,

имају красну децу, која имају слух и говоре. Они одржавају везу са Заводом и интересују се његовим напретком.

Најузвишенија је и најплеменитија је служба тој недужној деци. И људи који основаше овај Завод нису могли учинити ништа племенитије, већ то да кроз свој живот помажу глуво-нему, слепу и осталу недужну децу. То је рад који спасава друштву децу која би, неподучена, била тешкоћа родитељима а често пута и ба-ласт селу и општини.

У нашој држави има доста такве деце, да је мало простора за сву такву децу у Заводима који постоје. С тога је дужност и државе и области да се постарају о подизању већег броја таквих Завода и за већи број деце. У том погледу је Чехо-Словачка учинила много и ми тамо имамо један леп пример социјалног старања у опште а посебице старања о деци. Прашка општина у том погледу учинила је нешто што је ретко у свету. Она је на „Крчу“ подигла једну колонију, која стаје преко 80.000.000 ч. сл. круна, подигла за све потребе старања о деци, тако концентрисала рад хумани и изводи га с планом. На жалост код нас у Београду сви раде на хуманом пољу, па шта више општина даје лепу своту помажући тај рад, али се

над истим не води довољно контроле. Општина београдска мораће размишљати о једном систематском раду на том пољу, о збрињавању, о пуно ствари које се саме по себи намећу и о јачој контроли над радом оних који примају општинску субвенцију, те да у случају успеха извесни добију и више а они који у раду немају резултата изгубе ту помоћ, па евентуално сама општина предузме старање о таквим стварима.

Данас у Заводу глуво-неме деце Друштва „Краљ Дечански“ има педесет питомаца. Женску децу овај Завод више не прима једно због малог простора а друго због недостатка стручног особља и згодне зграде за такав посао. У Заводу је сада 5 разреда. Прва четири разреда уче деца

редовно а V разред походе деца која се обучавају у ком занату. Пре подне до 10 часова су та деца у школи а одмах затим одлазе у радионицу и уче одређени им занат. У Заводу су, за сада 2 радионице: кројачка и обућарска. За чудо да ова деца показују велику наклоност занатима и брзо их свате, као што показују велики напредак у цртању и писању. Настава с децом врши се редовно. Она изискује доста стрпљења и познавања посла. С тога Завод узима извештај број учитеља, који се васпитајући у Заводу спремају за учитеље глуво-немих да после двогодишњег рада положе испит за стручне учитеље. Сем обуке у говору при чему се тражи тачно артикулисање, деца имају нарочитог наставника за цртање и ручни рад. Њихови цртежи показују велики дар, а ручне израђевине од лике, перли, хартије, дрвета и др. показују њихову марљивост и труд. Мања деца из I и II разреда раде с хартијом и пластелином. Ова школа ће идуће године имати и VI разред, тако да ће школа бити помета на 8 годишње школовање, како је то свуда у свету, те ће деца из Завода излазити потпуно оспособљена за говор, а при том ће знати један занат од кога ће живети и бити користан и себи и друштву. Осетила се потреба да се у Заводу отвори и приправни разред, као мало забавиште где би глуво-нема деца имала наставу пре редовног обучавања у разредима. Управни Одбор Друштва је то већ решио и надамо се да ћемо у идућој школској години имати приправни разред што ће у многоме олакшати редовну наставу доцније у разредима. До сада се радило по старом методу учења појединих гласова и спајања истих у слоге и речи. Већ идуће године почеће се рад у I разреду по новој белгијској методи, која захтева одмах изговор целих речи. Наши наставници су упознати с том методом у току ове школске године, јер је исту проучио и о њој штампао књигу г. Рамадановић, уредник „Гласа Недужних“ и управник Завода слепих у Земуну.

Друштво је у овој години добило је-

дан легат по тестаменту поч. Милице Нешићке те ће на том имању подићи још потребних зграда, модерно их уредити и ту преместити завод. У том случају Друштво би могло да прими 60—70 питомаца. Од 50 питомаца, колико их сада Друштво има, 25 су на буџету Друштва, а остали плаћају месечно по једну малу суму, која често није довољна да исплати ни хлеб за питомце, али се Друштво и у овим случајевима руководи хуманим обзирима и утрошак на децу накнађује прилозима и помоћи добрих људи. Родитељи ове деце који плаћају за издржавање деце у Заводу плаћају ово месечно од 50—300 динара. Оних од 50 и 100 динара месечно има највише, а оних од 200—300 динара има тек 3—4.

Врло је незгодно што области које тако исто имају дужност социјалног старања не воде довољно рачуна о таквој деци у својој области па да их упућују у овакве Заводе, за ту децу плаћају једну малу суму и на тај начин отргну их од заборава и пропадања, а установама које се о њима старају пруже потпоре за развијање све бољих и бољих услова за ту недужну децу.

Општина београдска извршила би једну велику дужност према деци кад би се што више посветила тим питањима и кад би људе који се поодавна баве тим питањима позивала с времена на време, чула њихово мишљење, те јој се не би десило оно што се дешава у једној њеној установи да мења сваких час управнике (у Дому старица и стараца) и да увек буде незадовољна радом у тој установи. Само савети и контроле људи посвећених у те ствари донеће повољне резултате и неће се у том случају почињати од најосновнијих ствари, ствари које су у страном свету давно и давно решене и око којих не може бити разговора.

Ја ћу, господине уредниче, бити слободан да Вас још који пут замолим за допуштење да о неким питањима проговорим, о питањима која ће, сумње нема, интересовати и стручњаке а и све људе који имају интереса за социјална питања, а нарочито за питање детета.

Добривој Стојадиновић

Стручна Општина — Носилац Комуналне Политике

Ако загледамо у развитак градова од најдавнијих времена, јасно ћемо умотрити видно обележене фазе њихова кретања од примитивног облика агломерације ка граду данашњице.

Град у првом своме облику постојао је као *град-тврђава* и његова појава забележена је тамо где су се за његово стварање појавили економски и политички услови: у Египту, Судану, затим у Асирији, Месопотамији, Персији, Китају; то су градови племенских поглавица, фараона, сатрапа, ханова, султана, с пуним обележјем захтева времена и циљева.

Други основни тип градског облика, по времену појаве, је *град држава* античкога доба (*Pólis, Stadtstaat, citystate**). Град на том степену развитка знатно узмиче граду-тврђави. У њему се запажа виши облик друштвеног живота: извесна подела рада, развитак трговачког капитала и радни однос који из њега проистиче, ликвидација грубога типа робовања, васпостављање политичке управе. Антички град Грка и Римљана дао је основицу комуналне политике и прве зачетке општинске самоуправе. Срушену цивилизацију Истока наследио је базен Средоземнога Мора, где се преко градова развио други правац историјскога живота. Свима нам је знано од колике је важности по историјску формацију света било цветање Атине и Рима, без чијег изучавања савремени урбанист не би могао дати слику новог, будућег града.

Средњовековни град представља трећи тип градског развитка. Он се појављује на рушевинама античкога града, у новом облику, на новим основицама, пред одређеним привредним односима нове епохе. Он је најсложенији облик урбанског разматрања. Град те епохе појављује се први пут као самостална комунална јединица.

Савремени град представља четврти образац у развитку градског живота, а његова зачетна фаза датира од француске револуције 1789. г., падом феудализма и правом нове привредне констелације. Техничко-материјална основица савременог града XIX и XX века положена је у темељ новог урбанизма чијег је развитка сведок данашња генерација.

Ово неколико сажетих напомена о развитку градова кроз историју потребно је нагласити, да би се увидела велика потреба изучавања свију историјских околности које су опредељивале овакав или онакав образац градског живота. Ако је тачно, да је историјска непрекидност значајан чинилац за даљи развој човечанства, онда је нужност проучавања таквих појава једна од првих дужности данашњег човека коме је поверено, ма у каквој функцији, вођење општинских послова. Овим бих хтео да нагласим, да сваки општински орган данашњег савременог града мора располагати потребним познавањем комуналне науке. А комунална је наука разрађена и израђена. Кад је с правом речено: да је савремена култура—култура великих градова, тиме је јасно наглашена нужност упознавања до најмањих ситница свих услова од којих зависи правилан развитак града и добар живот његових становника.

Савремени град, са својим сложеним потребама и великим порастом, као синтеза градова свих ишчезлих епоха, представља најкрупнији проблем данашње цивилизације. Отуд комунална наука обухвата читав ред научних дисциплина. Град у теоријском разматрању има основицу у социологији, као газдинство своје врсте ослања се на политичку економију. Његово постојање не може се разматрати без економске географије, а градска управа не може се замислити без претходне студије из области административног права. Материјална средства за вођење општинских послова проистичу из финансијске теорије, а социјално-привредне установе општинске не могу добити устаљени правац према захтеву тренутка без створеног система у тој области рада. Техничка страна општинске делатности мора да обухвата сав сплет напредака на техничком пољу служећи се последњим изумима. Поред тога, контрола, статистика, естетска област рада — све то намеће нове захтеве проучавања и примене. Створити слику напретка савременог града, значи познавати, поред осталог, географски положај његов, климатске услове, историјски развитак, радне односе садашњице у наслону на проучавање сличних односа који су га опредељивали у примени комуналне политике, класни

* Fustel de Coulanges: „La cite antique“.

састав његовог грађанства, број становника, економски и политички значај града, и т. д.

За темељно познавање и примену овога замршенога сплета задатка и питања, није довољан обичан здрав разум. Није довољна ни обична редовна спрема правника, инжењера, лекара, схваћена у једностраним правцима науке као ужа специјалност: потребна је нарочита студија тих проблема и посебна стручна спрема за вршење комуналних задатака. Општинска управа као део комуналне науке постала је *специјална струка с дубоким познавањем научне обраде свих проблема* из ове области рада.

Значи: без стручности у овом облику не може се замислити данашња управа над савременим градовима. Новија историја наших општина, а нарочито Београда, даје нам слику кретања из које не видимо задовољење у овом правцу. „Прва карика у ланцу државног организма“, како су наши старији теоретичари називали општину, вршила је дужност тако зване пренесене, делегиране власти државне, а сав даљи чисто комунални рад сводио се на борбу око извојевања општинске самоуправе. Претежно локални интереси задовољавани су под принудом самога развитка града и потреба становништва. Па и овде нису били пресудни чисто историјски захтеви времена, већ појединачни интереси лица. Да је било, значи,

стручнога система у строгој објективности при вођењу оно мало комуналних послова у прошлости, створили би се позитивнији основи за напредак комуналне политике у садашњости.

По себи се разуме, да такав рад није могао одвести вођењу општинских послова к извојевању већих муниципалних аутономија, на којима на пример, почива управа градова у Биглеској. Држава, преносећи, делегирајући један део своје власти на општину из чисто техничко-управних разлога, задржала је свој пуни суверенитет. Ја лично верујем да би се од тога суверенитета, примењеног у великој строгости, одступило у оној мери у којој би *кроз стручну општину био створен критеријум грађана* о слободној комуналној делатности једне општине. Овим је наглашена акција будућности. Кроз модифицирано општинско законодавство (овде је реч о великим градовима, а нарочито о Београду) дошло би се до потребних одредаба које би имале само да санкционишу стварно стање. Али, пре но што до тог дође, треба применом савремених урбанских начела кроз стручну општину створити тип грађанина с дубоком вером: да вођи општинске политике дубоко познају свој посао, разврстан по свима специјалним гранама; да га воде по захтевима савременога начела крчећи, на тај начин, пут ка све савршенијем типу општинске организације!

Инж. Дим. Атанацковић

Помоћник Директора Техн. Дирек. Оп. Беог.

Десет година рада Општине београдске на уређењу Београда.

Пре по што би изнели постигнуте резултате десетогодишњег рада на уређењу Београда, потребно је мало изнети стање какав је Београд био до 1919. год.

Београд има врло леп природан положај. Лежи на обалама двеју река Саве и Дунава, које га тихо обавијају својим плавим водама, а на једном гребену, чије се падине завршавају на обалама Саве и Дунава. Са ма које стране се прилазило Београду, изглед је врло леп и сваки, ко први пут долази, мора да му завиди и да се диви панорами, пуле природне лепоте и романтичне поезије. Позади њега на неколико километара доминира брдо Авала. Иза кога се пружа Шумадија, колевка ослобођења и уједињења данашње Државе. Испред њега, преко Саве и Дунава, простире се недогледна сремска и банатска равница. Због оваквог свога природног положаја, наша престоница заиста се може уврстити у ред најлепших вароши по својим природним положајима. Овако лепа наша престоница по својој природној положају, није се могла до скоро технички улепшавати и уређивати. Јер, док су други народи уређивали своју Државу и своје градове, дотле је наш народ морао столећима у својим мишицама тек да бразда границе своје Државе и стално да их чува од освајача, долазили они са Истока или Запада. Београд је стара варош. Постоји још од Римљана. Због свог географског положаја, увек је сматран као кључ Балкана и зато је био и примамљив за све освајаче.

Сталне борбе, које су се водиле око бедема данашње београдске тврђаве, а која се данас уређује за пространо шеталиште, нису дозвољавали да се ма шта и могло мислити на техничком уређењу града. Више од 100 година малена Србија и Београд били су изложени нападима споља и водили борбу за ослобођење и самосталну Државу. Најпре за малену Србију а потом за данашњу Државу Срба, Хрвата и Словенаца.

Први покушаји да се добије регулациони план датирају из 1867. год., у коме се предвиђа регулација вароши на простору од 120 хектара. Међутим 1878 год. види се да је Београд већ озидан до Београдске улице. Утврђени регулациони план за део до данашње Славије (онда Симићев мајур и Енглезовац) појављује се 1884 године.

Тако постепено развијајући се Београд је 1892 године доспео са реоном од 550 хектара, а 1906 и 1907 год. Општина београдска је проширила грађевински реон за Источни Врачар обухватајући Савинац-Енглезовац, Грантовац, Чубуру,

Булбудар до потока, један део Хаџи-Поповца, па онда Дунавски крај од Краљевих Штала ка Електричној Централни а до Видинске улице.

Овај грађевински реон износио је тада око 1000 хектара.

Све до рата уређење и подизање Београда вршило се по овим плановима и улицама ових планова.

После рата потреба је налагала да се изради нови регулациони план, који је имао да изврши корекцију старог плана и да допуни план за један велики део вароши, који га никако није ни имао, а зашто је најближа будућност императивно налагала.

Најпосле је 1924 године тај план и одобрен, који је за стари део вароши остао готово непромењен с обзиром на материјалне издатке, које би изазвале нове просечене улице. Незгода старог плана је била та, што су падине ка Сави и Дунаву испресецане улицима управно на гребен Београда, добијајући на тај начин блокове у виду шаховске табле. Ове улице су и веома нерационалне у саобраћајном погледу, јер је на њима отежан саобраћај сталном зашрегом. Али данашњи моторни саобраћај не познаје, тако рећи, ове незгоде и са те стране неће бити несавладљивих тешкоћа.

Грешке пређашњих пројеката биле су фаталне и непоправљиве, јер би данас свака поправка за собом повукла и велике финансиске издатке, што не би могло поднети ни најбогатија варош, а камо ли Београд.

Кад смо се упознали са стањем регулационог плана, који је основ сваком даљем техничком раду на уређењу једног града, видећемо даље шта је урађено на самом уређењу града.

У погледу канализације Београда до 1919 г. уређено је готово највише према осталим техничким радовима. О модерној канализацији Београда почело се мислити још 1880. год. Од тога доба до 1903. год. прикупљали се подаци, студирало се за израду планова најмодерније канализације једне вароши са обзиром на хигијенске захтеве које поставља Санитетски Савет, године 1903 основано је Одељење за канализацију при Општини београдској, а већ 1905 год. почињу први модерни радови на канализацију Београда.

Принцип канализације Београда јесте у главном принцип спајања т. ј. и метеоролошка и нечиста вода заједничким каналом и најкраћим путем одводе све у Дунав. Други систем — сепарациони — примљен је само за доње зоне Савског и Дунавског слива. На први поглед према природном положају Београда, могло би се

закључити, да је већ сама природа одредила канализацију Београда. Али с друге стране чисто хигијенски разлози диктовали су, да се нечиста вода не сме одводити у Саву па чак ни у Дунав све док трају насеља. Ово је учинило да се израда плана канализације узме у озбиљно проучавање, што је ствар компликовало а и само извођење канализације поскупило. Зато је н. пр. израђен тунел испод Београда, а од угла Босанске и Балканске улице на савској страни па до штофаре на дунавској страни. Овим тунелом — каналом — пребачен је вештачки један велики део природног савског слива у дунавски слив. На овај начин задовољен је и онај хигијенски захтев Санитетског Савета да се вода у Сави не загађује варошком нечистом водом. Тако је сва савска и дунавска обала кроз насељени део остала чиста и примамљива за летње плаже, које пружају грађанству Београда пријатно освежавање за време топлих дана.

Када су пројекти за канализацију довршени, онда су прегледани и оцењени преко нарочитих стручњака са стране. Ови стручњаци су се изразили повољно о пројектима и канализација у Београду почета је половином 1905 г.

По овоме пројекту радови би трајали на извршењу канализације 8—10 година. Почет је горе споменути тунел испод Београда 1911 г., али Београду непријатељи са стране нису дали времена да ову културну и хигијенску тековину изведе. Ратови, које је малена Србија са својих непуних три милијуна становника водила од 1912 до 1919 год. омели су ове радове.

До 1919 год. израђено је било око 22.000 м³. бетонских канала, а цевних капала израђено је око 40.000 м³. Приватних домова везано је са уличном канализацијом око 2.000. Све ове радове, пројектоване и извршене канализације радили су искључиво домаћи инжењери и већином Срби. Њихова је заслуга што је канализација Београда овако добро смишљена и и добро решена, тако да се данас спомиње као пример и истиче на страним факултетима као једна од врло добро решених а смишљених канализација. Да се Београд није ширио у пространству са порастом грађанства, данас би прератни Београд имао већ свуда спроведену канализацију.

(наставиће се)

Слободан Ж. Видаковић

Привредни музеј

Многе велике варошке општине на Западу, нарочито у Америци, имају своје добро уређене музеје, често и више њих. Једни су етнографски, други уметнички, ала најчешће су из области комуналног живота, где се лепо и прегледно види развој целокупне комуналне акције, на пример од најпримитивнијег макамског набоја до најмодернијих стаклених плоча за поплочавање улица, или у санитетском погледу од првих завоја до најсавршенијих уређења за прву помоћ у несрећним случајевима. У једном таквом Њу-Јоршком музеју види се један старомодни кабриолет са носилима, на којима су негда преносили жртве несрећних случајева, а даље од њега модеран аероплан система »Силплекс« са потпуним санитетским уређењем за пренос рањеника и болесника на веће дистанце. Извесно неће проћи дуго времена па ће се овакви санитетски аероплани моћи употребљавати и у најживљим Чикашким квартовима, чим се усаврши спуштање и подизање аера на малом и ограниченом скверовском простору.

Ми ћемо се у једном од идућих чланака задржати подробније на организацији оваквих музеја, који и по свом научном уређењу и по раскоши и сјају чине част својим општинама; а овом приликом изнећемо једну нарочиту врсту привредних музеја, кога би у овим данима тешке економске кризе требало што пре увести и код нас, ако нигде више оно бар у Београду, Загребу, Љубљани, Скопљу и Суботици.

Оваквих привредних музеума има пуно у Америци, и они су на пракси показали невероватно лепе успехе, као одличан привредни подикатор и у исто време и као врло рентабилна општинска институција.

Изглед и унутрашња организација ових музеја је у овоме: они се по правилу налазе у најживљем, трговачком сити-у великих вароши. Смештени су у једну до две велике сале. У специјалним стакленим орманима од пола кубног метра простора изложене су мустре разноликих артикала. За волуминозне артикле или су послате минијатуре мустри или само ре-

кламне фотографије и индекси. Мустре су систематисане на индустријске, трговачке, занатске и пољопривредне. За сваки стаклени орман интересанти плаћају по извесну ниску цену годишњег или полугодишњег закупа. У нарочитом биро-у музеја воде се специјалне књиге, у које су назначени детаљи цена сваком артиклу, као и диспонирана количина.

Свако варирање цена доставља се телеграфски музеуму, где се одмах уводи у књиге.

Привредни кругови, па чак и радознала приватна лица, у масама посећују овакве музеуме, преглед је слободан и за једне и за друге. За давање привредних информација плаћа се знатна такса од по неколико центи и на тај начин општински привредни музеуми представљају један врло важан економски стимулатор, једну лепу и репрезентативну установу и најзад једну врло приносну општинску институцију.

Ми у целој држави немамо овакву једну установу. Зато су наши привредници у својој бранжи упућени на адресаре и директну кореспонденцију, врло често рђаво оријентирану спору, скупу и готово увек без успеха.

Ако би се основао овакав музеј, напр. први пробни у Београду, као политичком, културном и економском центру, привредници би из целе земље слали своје мустре и продукте музеуму, где би оне стално биле изложене посетиоцима, нарочито страним привредницима. Имајући по форми обележје сталне изложбе, а по суштини привредне берзе — овај музеј играо би једну колосалну улогу у нашем привредном животу.

Што је најинтересантије режија за одржавање оваквог музеја не би била никаква, јер би инвестиционе трошкове примили на себе интересети као и све режисне трошкове око његовог издржавања. Претплатне таксе за ове стаклене излоге као и информативне таксе, и ако доста мале, ипак оне могу да пруже чак и стотинак хиљада динара годишњег чистог прихода општини, ма да приход у овако значајним привредним институцијама долази тек на друго место.

Ив. Б. Вуксановић
 Чинов. катастра — Секретар
 Удружења Опш. Службеника.

Рад Удружења Општинских Чиновника, службеника и пензионера.

За потпомагање у болести и смрти.

Службеници београдске Општине имају своје сталешко Удружење, које је последњих дана доста активно.

Њихово Удружење је основано 6. фебруара 1910. год. а обновљено је 1923. године.

Данас оно има преко 300 редовних чланова, које сачињавају чиновници, службеници и Општ. пензионери.

Чланом Удружења може постати сваки службеник Београдске Општине, без разлике звања и положаја.

Члан Удружења има право: па друштвеног лекара и лекове бесилатно, као и на повчану помоћ за време боловања. У случају смрти друштво исплаћује на име посмртнице 2000 динара. Ако члана нема ко да га сахрани, Управа Удружења је дужна да све то уради и достојно сахрани свога умрлог члана.

Циљ Удружења је: да све особље Београдске Општине скупи и удружи у једну Заједницу за потпомагање у болести и смрти.

Детаљи осталих прописа рада, права и акције друштва су изложена у правилима друштва, које се ових дана штампају у засебну књижицу, а у опширнијем изводу биће публиковани у »Општинским Новинама«.

Данашња друштвена имовина у готовом износи:

1. Код Држ. Хипотекарне Банке на уложној књижици 100.000 динара.

2. Хартине у вредности 40.000 динара.

Општина Београдска својом сталном помоћи подпомаже ову нашу организацију.

Друштво има и свога сталног лекара, кога месечно плаћа.

Нова Управа примила је дужност крајем априла месеца т. г. и њу сачињавају:

1. председник г. Панта Васиљевић, подшеф чистачке колопе.

2. Подпредседник г. Драгиша Николић, судски пријавник.

3. Чланови Управе: Бранко Вукчевић, Опш. благајник, Вељко Маричић, опш. пенз. Драг. Борђевић, пенз. Милорад Јабланиновић, надзорник, Крста Ковачевић, пенз. Милутин Милановић, чиновник, и Ив. Б. Вуксановић, чинов. Катастра.

Председник Надзорног Одбора је г. Милан Ковановић, опш. благајник.

Управа моли особље Београдске Општине да се упише у своје Удружење, које данас стоји на завидној висини, што се најбоље види из биланса Удружења.

„Насушни Хлеб“

— Извештај са редовне скупштине хуманог друштва „Насушни Хлеб“ у Београду. —
 28. јуна 1929. год.

Пре две године, у месецу мају основано је ово друштво с намером, да се опоме ко нема и не може да заради, пружи један хлеб и тиме спасе од најтеже беде и очајања, спасе бар од саме моменталне глади.

Развитак рада овога друштва најбољи је доказ, да је и данас, у времену грубог материјализма, милосрђе главна душевна одлика нашега народа. Док је Друштво пре две године своју делатност почело са свим скромним средствима, у току ове радне године благајна друштвена примила је само на име прилога од стране грађанства

Дин. 36.474.50.

> 3.860.— прикупљено је по улицама београдским 2-V-1929. год.

Дин. 2.100.— прикупљено је за листиће блокова »три дин. хлеб«.

Дин. 13.360.— прикупљено је на име редовне чланарине (10 дин. месечно)

Но све је то било недовољно да се настала беда доиста олакша. Стога се Управа Друштва обратила у току године у првом реду Њег. Величанству Краљу за помоћ. Помоћ коју је Њег. Величанство указало, најбоља је, јер је стална; она износи 20 хлебова дневно.

— Црвени Крст и Берза Рада потпомогли су друштво такође са по 5000 динара. Но најзначајнија је помоћ Београдске Општине, којој управо ово друштво и помаже у њеној социјалној делатности. Осим редовне помоћи, у току ове незапамћене зиме, Општина је вотирала и издала на име хитне помоћи у доба највећих мразева суму у Дин. 20.000.

Управа је чинила све, да би своје циљу у што јачој мери одговорила. Имала је намеру чак, да поред хлеба зими издаје и тонал чај

али до остварења ове намере није могло доћи услед извесних тешкоћа техничке природе. Намера је Управе да ове тешкоће уклони, и све припреми, како би се рад у току идуће зиме могао и у томе правцу проширити. Но и ово зависи од величине друштвених прихода.

У току прошле године издато је хлеба:

у мају 1928. год.	1882	хлеба.			
» јуну »	1100	»			
» јулу »	790	»			
» августу	800	»			
» септембру	541	»			
» октобру	740	»			
» новембру	950	»			
» децембру	1995	»	и	600	хлеба из
Дворске пекарне					
» јануару 1929. год.	2097	»	»	»	»
Дворске пекарне					
» фебруару	5367	»	»	»	»
Дворске пекарне					
» марту	7998	»	»	»	»
Дворске пекарне					
» априлу	3345	»	»	»	»
Дворске пекарне					

За овај хлеб је у току године исплаћена сума у Дин. 74.735.10.

Чиповнику за раздавање купона за хлеб 2.700. За све остале трошкове (награда инкасату, штампање блокова и позивница и т. д.) 1.050.40. Друштво нема свога локала, већ се делење купона обавља у Сиротињском Одељењу Општине града Београда. У замену за овај купон, у пекари Друштвеној (Ћурчија и Симић, који је дао најповољнију понуду) изда се један хлеб у тежини од 800—900 грама.

Осим заинтересованих, који лично престану пред малим прозорчетом у Сиротињском Одељењу да приме свој купон, Друштво је у току минулих месеца издавало редовно у десетодневним размацима по 50 комада купона Сиротињском Одељењу Општине, које се ради тога обратило Друштву и деобу купона само обављало. Осим тога издавало је дневно по 5 хлебова сиромашним ученицима Геодетске Школе, и тиме им омогућено довршавање школовања.

Благодарећи интересовању за рад Друштва и помоћи како Њег, Величанства, тако и Општине и грађанства, друштво је могло да развије своју делатност и жели да истраје у томе послу, па ће олакшати и ублажити донекле велику беду, која се данас често пута граничи са смртоносном глађу, ублажиће је ако мусе и даље буде пружала оваква потпора.

Р. Ж.

Научна хроника

Урбански Институт Париског Универзитета

(Школа високих урбанских наука и општинске администрације)

У вези чланака који пледирају за стручност општинског особља, овај извод из правила Урбанског Института корисно ће послужити у двоструком интересу: да читаоцима пружи слику организације сиручног комуналног спремања у иностранству, стављајући им једновремено пред очи избор оваквог или онаквог система обуке. Развитак наше Државе у свима многоструким правцима рада намеће неминовне реформе и на овој страни. Није се узалуд говорило: да су градови носиоци цивилизације. А они ту улогу играју данас јаче но икад у колико је привредно-социјална коњукура у превази над осталима.

Установа стручних школа за општинску управу диктована је потребама новог времена. У Немачкој је 1910. г. школа у Диселдорфу дала добре резултате у спреми општинских и градских управних чиновника. Следеће године основана је у истом месту и Академија за комуналну управу. А г. 1912. у Келну је основана Висока Школа за комуналну и социјалну управу са 4 семестра. У Француској је Школа Високих Урбанских Наука, основана 9. јула 1919. године, претворена 29. децембра 1924. г. у Урбански Институт данашњег састава.

Научни програм Урбанског Института обухвата сав збир комуналних материја које се односе на изучавање градова, њихово уређење административно, привредно и социјално, њихов технички уређај, улепшавање и проширавање. По угледу на сличне установе у иностранству, које у свом изучавању обухватају један или више видова градских (урбанских) проблема. Институт узима у научно разматрање сва питања која су у опште означена именом »урбализам«.¹)

¹) Израз „урбализам“ води порекло од латинске речи urbs — град и означава науку о граду као и вештину уређења градова уопште. Према томе „процес урбанизације“ обухвата сву ону историјску радњу која обележава претварање села у варош, пресељавање сеоског становништва у град и његово оријентирање ка градској привреди под разватоком индустрије и појавом осталих економско-социјалних услова. Не упуштајући се за сада у разматрање разлике између села и града: да ли је град

Његов програм сачињава праву синтезу уређења вароши истражујући примере прошлости да би се утврдила садашњост и да би се означило правац рада на овим замршеним појавама модерне урбанизације у будућности. Он тежи, дакле, да спреми једновремено и градопца и администратора градског. Полазећи с гледишта да урбанизам не представља искључиву област рада архитекте, конструктора вароши, израде планова за поједине делове вароши, планова вароши и њеног ширења, пројеката о улепшавању, Институт обухвата изучање проблема који се пружају ка свима безбројним и многоструким условима човечијег живота, које намеће садашњица. Према тој обимности рада он је и подељен па пет секција:

а) *Развитак градова.* — Овај је одељак посвећен изучавању порекла градова и њихових преображаја у току развитака.

Изучавати биће градског организма у развиту кроз историју и његову судбину везану за географске и привредне услове, значи утврдити његову еволуцију до данашњег стања и, на основу ње, утврдити правац будућег рада. Један град је везан ланцем векова који се морају изучавати као резултанта његових услова развитака.

б) *Социјално уређење градова.* — После претходних историјских разматрања, изучава се великоградско становништво, његове потребе и његове кризе. Овај део обухвата описивање порекла, састава и обележја варошког становништва с гледишта демографике санитарне, с гледишта привредног, душевног и моралног. Он обухвата услове под којима се врши специјална делатност диктована мерама здравственим привредним и културним. Поред практичних вежбања (израда статистике, дијаграма), организовано је изучавање разних сличних установа. Овome су придодата предавања из Хигијене Становања: положај вароши, осигуравање здравствених услова становања распоредом улица и станбених просторија.

в) *Административно уређење градова.* — Ова секција обухвата сплет питања политичких и административних, искрслих поводом појаве концентрације становништва на одређеним тачкама територије. Ти су нови проблеми потекли крајем XVIII а током XIX века после индустријске

само сушност селу по броју (квантитативна теорија) или се град разликује од села као насебина с одређеном територијом, којој је главна управна власт делегирала нарочита административна права (политичко-административна теорија), ми стојимо данас пред овим процесом. На страни, истина, више но код нас, у великој мери, пошто је наше село кроз историју отишло једним одређеним правцем диференцијације, али не смемо губити из вида појаве најновијег времена које и нас нагоне да се тим процесом позабавимо.

и политичке револуције. Предавања из ове секције обухватају постепено: општа административна начела, на којима почива општина, и општинска финансијска средства; решења по важним питањима градске политике која засецају у живот, рад општинске јавне службе: полиција и одржање безбедности, мира и јавне чистоће. Правно формулисање граница полицијске власти. Уређај путова и уређење вароши. Завршни део предавања из ове секције обухвата тешка теорија одговорности у коју улазе градови и органи општинске службе у вршењу јавних општинских послова, и излагање поступка у расправама које додирују општину.

Град Париз, као и остале вароши његова ранга, има пред собом питање периферије. Све већа изукрпаност привредних и социјалних интереса међу различитим деловима парискога насеља намеће нарочите задаће из чисто административног рада и прописа за 79 општина на које је раздељена садашња област Сене (Сенски департаман).

Однос државне власти према општини заузима видно место у програму предавања. Да ли присуство државних власти у једном граду не утиче на локалне слободе: питање председника општине, ауторитативност одлука општинског одбора итд.? Затим, да ли је боље задржати систем концентрације општин. власти или један град изделити на више општина?

У ову секцију спадају и разматрања о животу општина у иностранству. Упоредна излагања комуналних организација доприносе утврђивању потребних начела општинске политике. Да ли треба прихватити француско гледиште о општинској децентрализацији или енглеско о општинским, локалним аутономијама?

г) *Привредно уређење градова*, — Овде се

излажу као основни појмови питања рационалног искоришћавања терена. По претходном разматрању разноликих облика насељина (колонија, фалапстери, фамплистери), програм обухвата студије модерног индустријског развртка који је наметнуо градском становништву теже услове живота тамо где градови немају природних услова за развијање у томе правцу. Истражују се узроци центрифугалног ширења великих вароши и њихове последице на претерано увеличавање земљишне ренте; проучавају се појаве вишка вредности и скупоће кирије. Дефинишу се историјски закони по којима се вредност земљишта увећава с јачим прираштајем становништва и његова богатства, као и географски закони по којима та вредност постаје већа у колико је ближа центру вароши, и обратно. Лекови противу самовоље рентног система нађени су у типу енглеске «вароши у врту» (garden-city) чијој се појави посвећује пажња коју заслужује по оригиналности решења.

Ова је секција допуњена предавањима из групе «муниципализам». У њу улази третирање делатности општинске на пољу индустрије и трговине. Општинска индустрија и трговина и њихов однос према јавном и административном праву државе. Разноликост у схватању појединих градова о експлоатацији: једна општина сматра систем концесије, коју даје приватном лицу у циљу задовољавања заједничких, општих потреба: снабдевање водом, електриком, млеком, хлебом, лековима итд. за подеснији од експлоатације у режији. Измерити домаћај оваквих улога општинских, анализирати, њихове узроке, проценити њихову вредност и примену с гледишта права, привреде и финансије — то су основне тачке.

(наставиће се)

Комунални архив:

О јевтинијем снабдевању Београда са животним намирницама, надзору и њиховом хемиском испитивању

Реферат председника општине од 24. јуна 1895 године, који је поднет одбору општинском 11 јула исте године.

(Наставак)

Како ми се учинило да ово питање треба посматрати не само са локалног, него и са народно-економског гледишта, то сам се обратио оваквим писмом професору народне економије на Великој Школи у Београду, г. *Д-ру Михаилу Вујићу* (од 15. јуна 1885 године):

Господине професоре,

Пре неколико дана, имао сам част проговорити с вама неколико речи о једном замашном питању општинске администрације. Молим вас

за допуштење да вам о истом кажем неколико речи.

Као што вам је познато, суштствене потребе за људску храну у Београду тако су скупе, да се та скупоћа ничим оправдати не може. Протумачити могла би се једино одсуством довољне утакмице.

Кад су животне намирнице у Београду данас тако скупе, као у каквој десет пута већој вароши, врло је вероватно, да би оне постале још скупе, пошто се уведе у живот варошка трошарина, и ако је њена тарифа нарочито тако удешавана, да овај терет падне готово

искључиво на велике произвођаче, а не на потрошаче малих количина. Ваља дакле благовремено предузети мере да бар то, даље поскупљивање животних намирница у Београду, постане немогућно после завођења трошарине, која је тако апсолутно нужна, да би се могли створити суштаствени услови за боље здравље београдског становништва и за углед српске престонице.

С тога паралелно са претходним радовима за увођење трошарине, за топографско снимање и нивелирање Београда, за канализацију, водовод и осветлење вароши, непрекидно ме занима питање: *о провијантовању вароши Београда.*

Како ово питање спада такође у вашу струку, то се надам да ми нећете замерити, што се у овој од садашњих брига обраћам на вас с молбом, да ми дате савета: да ли би, у одсуству довољне приватне иницијативе за већу утакмицу у овој врсти трговине, могла општина наћи пута и начина, да се она сама постара за што сигурнију, што бољу и што јевтинију алиментацију својих грађана?

Г. професор имао је доброту одговорити ми следећим писмом (од 28 јуна 1885 године):

„Поштовани господине председниче,

На ваше штовано писмо од 15. ов. мсц. у коме изволесте на ме управити питање о томе: како ја мислим, да би се могло стати на пут поскупљивању најпотребнијих животних намирница у Београду, а поглавито услед увођења варошке трошарине, част ми је одговорити вам у овоме:

Нигде мање законске организације и солидарности у толикој потребној заједници јавних привредних интереса, а нигде више дослука и умешности у користовању свима оним околностима и приликама, које већини других људи опстанак отежавају — но у нашој друштвеној средини. Нигде више тежње, да се што је могуће више на спекулацији, а што је могуће мање на раду, егзистенција осигура. Колико ли је то особина расе, а колико продукат необразовања и других прилика — остављам овде на страну, да одмах на ствар пређем. Као што нам ни иницијативом државе ни приватних интересаната није *до данас ни у колико организована извозна трговина наша*, о којој земља и држава живи, нити је уређен и олакшан онај кредит од кога зависи судбина сеоскога живља, тако нам исто ствар стоји, Господин Председниче, са питањем о што лакшем и јевтинијем провијантовању вароши Београда. Оно је поглавито у рукама *ситних прекупаца и пиљара*: остављено готово сасвим само себи без икаквог уређења, то провијантовање и до сад, без икаквих јавних чамета, било је и по цени и по каквоћи далеко неповољније, но у некој далеко већој вароши. Узрок тому, по мом уверењу, лежи и овде у оној *слободи трговања* која од вајкада прија, нашем трговачком духу. Ко је

пак од ње вајде видео? Варошки потрошачи заиста не, јер су вазда трпели, а ни на сељаку се никаква добра не види. Сву добит односили су прекупци, из којих се регрутоваху потоњи трговци. Данас пак са придоласком варошке трошарине, питање о уређењу београдске пијаце захтева доиста брза решења. По моме нахођењу ту нема нити може бити друге помоћи, *до једино у подизању уређених пијаца — хала — подељених и груписаних по разним производима*, где би онда и узајмична конкуренција у понуди ефективнија и по јавну контролу прегледнија била; и то подизање једне *велике центриралне пијаце за продају en detail*, где би омањи продавци, закупници места, намирнице на ситно продавали, и *друге пијаце удешене за продају намирница en gros* дакле за сељака са колима његовим, и то на главном ударцу довоза а у непосредној близини трошаринске линије.

Само на овај начин прибрана конкуренција продаваца могла би с једне стране повољније дејствовати на обарање цена најпотребнијих животних намирница у Београду, а с друге стране спасти и произвођача сељака од напасти прекупаца. Ако се ово, па ма и са већим жртвама, скорим не учини, цене ће 50% и 100% више скакати, но што општинска трошарина износи, јер ће прекупци, пиљари, тек од сада договорно сачекивати сељаке пред линијом и плашећи их трошарином и тешком продајом одкупљивати од њих производе у бесцење, да их после нама у вароши прескупо продају. **Сачекивање сељака на друмовима испред линија ваљало би у опште строго забранити.** У цели сам ближе уредбе пијаца могла би за углед послужити организација вар. пијаце у Риједи (Фијуми), где сам имао прилике, да се дивим уређењу и расподели Хала, удешених по врстама разних животних намирница.

Другог пута и начина, којим би некако сама општина алиментацију Београда у своје руке узела нема — нити има другде томе у тој мери примера. Нити би то у нас и могуће било извести. А такспрање најпотребнијих намирница је крајње средство, којег се може лаћати тек онда, кад се приватна конкуренција сасвим илузорна покаже — кад цене постају монополне.

У толико у колико ова ствар одиста засеца у моју струку, ја се надам да сам вам на постављено ми питање одговорно. На закључку имао бих још само то да приметим, да се не треба варати, као да ће с тога, што је тако удешавано, да *терет трошарине пада готово искључиво на велике произвођаче*, потрошачима лакше бити. Терет трошарине на свима овим пијацама, где је јака тражња производа, пада увек на леђа потрошача и тај терет множе још продавци при увођењу варошке трошарине увек у своју корист; само по изузетку он се може сваљивати на произвођаче или трговце и то онда кад понуда сваку границу премаша.

У осталом мислим да не би згорета било, кад би једна комисија стручних људи — састављена из инжењера, трговаца и т. д. — ово замашно питање ближе проучила.

Ја бих вам на ваше писмо далеко раније одговорио да ми у овоме међувремену пут по

хитном фамилијарном послу није једно десетак дана однео.

Примите, господине председниче, уверење мог одличног поштовања. *Д-р Мух, М. Вујин,*
професор Велике Школе».

(наставиће се)

Границе вароши Београда из године 1889.

Београдске „Општинске Новине“, у своме броју од 6. јануара 1889. године доносе ову званичну и за данашње реовско питање занимљиву вест:

»Г. Министар грађевина, одобрио је поднети му план варошких граница, и оне сад овако теку:

Од савског жељезничким насипом до прве рампе. Овом иде у правој линији до »бив. тунелића«, пресеца топчидерски друм и иде испод и дуж болнице за сумануте до барутане. Одатле, Лаудановим шанцем, пресецајући крагујевачки друм код њиве Пере Ахимовића, обухватајући ову (њиву) и имање Милке Дојчиновића, допире до мокролушког пута и иде даље

истим путем обухватајући га до раскрснице са путањом која води »Чубури«. Даље иде истим путем изкључујући Каленића ливаду и допире до цариградског друма, овај пресеца, па, обухватајући га иде дуж пута к новом гробљу, до раскрснице са тежачком улицом. Одатле обухватајући тежачку и лесковачку улицу иде даље и савија испред старог јеврејског гробља, па, пресецајући цигљарску улицу, допире до половине Мирнјевске улице. Даље, обухватајући ову пресеца Вишњичку улицу код Краљевих штала и, обухватајући ову улицу, иде њоме до раскрснице са Болничком улицом, савијајући у десно преко баштованинице иза »две буне« и допире до шанца, а одатле шанцем до Дунава.«

Комуналне занимљивости широм света

Аутомобилски мотор побеђује градове целог света!

Неоспориво је да аутомобилски мотор све више постаје господар света, нарочито градског живота Америке.

Статистика, коју је издала федерација аутомобилизма, врло је занимљива према бројном стању аутомобила у односу на становништво света.

Првог јануара 1929. године у целом свету аутомобила је било свега 29,648.508.

Од тога броја Америчким градовима припада 24,137.334 или 80 од сто од целокупног броја.

Аутомобил до данас је још задржао за своје обитавање у главном градове, и то у веће градове са преко 50.000 становника.

Број аутомобила у односу на број становника данас је у овој пропорцији:

У Америци на сваких 5 становника долази један ауто.

На другом месту је острво Хаваји, где на сваких 8,02 становника долази ауто.

Затим Нова Зеландија, где на 10,05 грађана

долази ауто. У Канади на 10,7 један; у Данској на 42 грађанина један ауто; у Енглеској и Аргентини на 43 један; у Француској на 44 становника 1 ауто.

Првог јануара 1929 год, Енглеска је имала 1,023.651. а Француска 870.000 аутомобила.

Приход од Париског Метрополитена.

Последњи број париских службених Општинских Новина доносе интересантан преглед прихода и саобраћајног рада метрополитена за прво тромесечје 1929 год.

Према овом прегледу, за прво тромесечје 1929 године превезено је париским метрополитеном 150,847.947 путника (за исто време у прошлој 1928 год. превезено је било 143,079.611 путника). Приход Метрополитена од продатих путничких карата за прва три месеца 1929 год. износи 102,649.108,10 франака, а прошле године (1928) за исто време приход је био свега 96.963.977 франака.

Овај нагли пораст прихода од Метрополитеновог саобраћаја званични коментар па-

риске Општине тумачи као наглу победу Метрополитена над уличним саобраћајем! Нарочито над трамвајским, коме се прориче убрзано изумирање у целом свету.

Општински станови у Бечу

Проблем кризе станова је једно од најтежих питања европских градова. Овај проблем нарочито је притискивао градове првих година после великог рата.

Али он ни данас није потпуно решен. Бар не у многим после рата јако популацијом пораслих градова.

Једно од првих места у повољном решењу овог питања заузима данас Беч.

У последњој деценији свога рада, Бечка Општина подигла је безброј огромних станова, чији блокови дају утисак цинзовских насеља.

Ових дана у једном крају града — Бошгасе — завршена је једна од Општинских зграда, намењена становању економски слабијим грађанима. Ова зграда грађанских станова, подигнута је у најмодернијем стилу, са свима прописима савремене хигијене. Она располаже са невероватном цифром од 1200 добро удобних станова, који имају 120 степеништа.

У ову зграду Беч ће сместити преко пет хиљада својих грађана.

Калифорниски град Барсто на лицитацију!

Америка је земља свих могућих чуда, па и „комуналних чудеса“.

Тако је ових дана калифорниски град Барсто, који броји 9000 становника, тражио дозволу од савезне владе да се — прода! Он је добио чудну али материјално врло примамљиву понуду.

Град Барсто лежи између две пруге конкурентних друштава, па како град добро напредује и игра важну стратегичку тачку у будућем развоју саобраћаја Калифорније, оба су друштва понудила градској управи да га откупе по баснословну цену.

Градска управа, одушевљена овим понудама, сазвала је збор целокупног грађанства крајем месеца маја ове год., на коме је у начелу одлучено да се град Барсто, т. ј. све оно што не носи обележје уске приватне својине (домови са дворштима) прода најбољем понуђачу, који ће у исто време моћи да зајемчи граду сигурну и осигурану будућност!

Али се тек на овом збору створио читав нов заплет. Агенти аутомобилских друштава покушали су организовао агитацијом да повкаре одлуку за продају града Барстова, пошто

кроз њега пролази главни аутомобилски пут, па кад би град припао ком железничком друштву — оно би забранило пролаз аутима, и па тој важној раскрсници уништила сваки просперитет аутомобилског саобраћаја.

Кад аутомобилским агентима није помогла ова акција, они су одједном понудили и бољу цену и боље услове за откуп града. Осам великих аутомобилских фабрика у заједници нуде откуп града, и то под пристанком да жељезничке пруге и даље остану — тамо где су.

Због ове изненада измењене ситуације, збор грађана није се могао дефинитивно приволети ни једној, ни другој понуди — већ је само у начелу одлучено да се град може продати. Сад се такође очекује начелна дозвола Савезне Владе, па да се онда наставе даљи преговори за продају калифорниског града Барстова!

Градови, у којима једино жене имају право изборног гласа

Индијанац Дескахех, представник Сједињених Држава Индских у Северној Америци, кога је и Лига Народа неколико пута слушала на својим скупштинама, одржао је прошлог месеца маја у Лондону једно ретко куриозно предавање о својим земљама и њиховим друштвеним обичајима. Његова Индијанска Федерација, чији је он председник, обухвата данас цивилизована племена Мохавк, Опсида, Оноплага, Сенеса, Каупле и Тусварора. Свих ових шест племена броје данас 50.000 становника, а имају пет већих и модерних градова. Ова федерација основана је пре три стотине година, кад су споменута индијанска племена, која су била по постојбини крај обале где је данас саграђен Њу-Јорк, морала се повући у крајњу унутрашњост. По предавању председника индијанца Дескахеха у социјалном животу ових индијанских заједница данас владају врло савремена схватања.

— Велика су права наших жена! Оне заправо господаре у кући, па је онда сасвим појмљиво кад им се да право надзора и у управљању нашим заједничким кућама — селима, градовима и државама. Жене, које, обдарене природним законима, боље познају способности и карактер човека, кога оне од најраније младости подижу — могу најбоље и вршити избор добрих и поштених управљача. Зато код нас једино жене имају право гласа за избор општинских управљача. Нарочито избор општинских, градских и сеоских управљача, који су за наше прилике много важнији. У том избору градских и сеоских управљача човеку смо одузели свако право учешћа. Питате да ли је то добро! Резултати живота да ли су нам за право. Ми смо данас укинули и алкохол, и то га укинули у истини, а не само формално! Из даљег предавања индијанца Дескахеха види се да је, како општински, тако и државни

управни систем врло упрошћен. Свако од шест федеративних племена говори својим, другим језиком. Сва се племена деле у 42 члана под-заједнице, чији је вођа у исто време и председник главне општине. Ових 42 вођа чине федеративну владу, на чијем је челу председник. Заседање владе врши се једном месечно, а чланови као председници општина имају професионалне награде у виду сталних плата, чија је величина увек довољна да обезбеди минимум егзистенције.

Дужина живота грађана америчких вароши

Једна прецизна статистика

Кадл Енри, шеф статистике за социјалну медицину Њу-Јоршке Општине, издао је ових дана једну срећену статистичку расправу из социјалне медицине, која носи наслов:

Релативна дужина живота

— *Колико дуго живи човек у Сједињеним Државама* —

Већина података су из извора Америчких градова, који су своје општинске статистике средили до идеалне прецизности.

Према овим подацима г. Енри-а, најдуже живи човек у државици Кансас:

Мушкарци живе просечно 50.73 година, жена 60.89. Занимљиво је да Кансас нема збијених градова. То је земља, коју пресеца много живих река, а лежи између 40 и 43 ступња северне ширине. Северније лежи држава Вилсонсин, између 46 и 48 ступња, а на источној јој је страни велико Мичиган језеро. Ту је просечно старост мушкараца 58.77, а жена 60.70. Затим следе друге три државе, у којима мушкарци живе, 57.8, а жене просечно 60.5 година. Релативно мање живе људи у америчком рају у Калифорнији. Клима је врућа и влажна. Човек доживи просечно 54.36, а жене 58.32 године. Далеко краће живе људи у индустријским крајевима, где мушкарац доживи 47.16 година, а жена 50.42. у Њу-Јорку живе мушкарци просечно 51.32 године, жене 52.72. У Сан Француску живе мушкарци само 50.68 година, а жене 56.30, дакле, жена живи знатно дуже. У Филадельфији и Балтимору и Бостону живе мушкарци 53.08, 51.11 и 50.55 а жене 52.83, 54.34 и 55.32. Највећа је разлика с обзиром на дужину живота између мушкараца и жене у Вашингтону, где мушкарци живе просечно 48.83, а жене 59.83 година.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

ЗАПИСНИК

Двадесет треће Редовне Седнице Одбора Општине Београдске одржане 14. јуна 1929 године у 6 часова по подне

Председавао Председник г. Милош Савчић.
Деловођа Одбора г Д-р Сава Мојић.

Од одборника били су г. г.: Мих. Л. Ђурић, инж. М. М. Сокић, Д-р Страшимир Љ. Милетић, Триф. Јовановић, Дим. Г. Станчуловић, Негослав Илић, Р. Ј. Јовановић, инж. К. Буковац, Васа Лазаревић, Д-р Б. Пијаде, Д-р Љуб. Стојановић, Тјешимир Старчевић, Д-р Мића Анић, Т. Панић, Јосиф Фрид, Јов. Дравић, Ранко Живковић, Алберт Фирт, Драг. К. Милошевић, Свет. Гођевац, Милован Ј. Матић, Јеврем Ј. Поповић, Д-р Д. Аранђеловић и Бранко Поповић.

I

По прочитаном записнику одборник г. Васа Лазаревић моли да се исправи погрешно назначена одлука са прошле седнице којом је уступљено општинско земљиште не Обласном Одбору Друштва Црвеног Крста него Главном Одбору.

Ову исправку Суд је усвојио.

Исто тако записник се допуњује с тим, да је на предлог одборника г. Д-р Љ. Стојановића решено, да се лекови дају беслатно само оним лицима, који имају уверење о сиромашном стању. Сем ових, на записник стављају краће примедбе одборници г. г.: Свет. Гођевац, Јеврем Поповић и Д-р Страшимир Милетић, па је записник са овим примедбама примљен.

II

По другој тачци — саопштења, Одбор је примио к знању саопштење Суда да следећа г. г. одборници не могу присуствовати седници зато што се налазе на путу, и то: Д-р Лазар Генчић, Борђе Радојловић, Танасије Здравковић, Благоје Браничац, Д-р Драгољуб Новаквић и Драгиша Матејић.

III

По питању повраћаја кауција Одбор је по предмету Абр. 12362

РЕШИО:

1.— Да се Трбовљанско Угљенокопном Друштву врати положена кауција састојећа се из 53 комада обвезница ратне штете за обезбеду лиферације 100 вагона угља.

2.— Да се Трбовљанско Угљенокопном Друштву врати положена кауција састојећа се из 67 комада обвезница ратне штете за обезбеду лиферације угља за потребе Управе Водова.

3.— Да се Браћи Минх из Београда поврати положена кауција састојећа се из 22) комада обвезница ратне штете за обезбеду лиферације 100 вагона угља.

4.— Да се Англо Југословенском Петролејском Друштву А. Д. поврати положена кауција састојећа се из гарантног писма Босанске Банке Бр. 346 у суми од 130.000,— динара за обезбеду набавке мазива и бензина за потребе Возног Парка.

5.— Да се г. Александру Гривунцу пензионеру из Београда врати положена кауција састојећа се из 15 комада обвезница ратне штете за обезбеду лиферације 85 вагона угља.

IV

По четвртој тачци — избор присутника при кривичним ислеђењима после краћих примедба одборника г. Васа Лазаревића, а на предлог одборника г. Д-р Драг. Аранђеловића, Одбор је

РЕШИО:

Да се ова тачка скине с дневног реда с тим, да сваки одборник из свог кварта састави списак лица који могу и која су вољна да присуствују при кривичним ислеђењима, а са тога списка Суд да изврши избор.

V

По петој тачци дневног реда — уговор између Општине и Министарста Просвете о закупу горњег спрата Савамаалске Основне Школе за III Женску Гимназију, развила се кратка дискусија у којој су истицали своја мишљења одборници г. г.: Јован Дравић, Милован Матић, Драгољуб Милошевић, Клементије Букавац и Михаило Ђурић.

Затим је по предлогу Суда Абр. 11980 Одбор

РЕШИО:

Да се закључи следећи уговор између Београдске Општине и Министарства Просвете о закупу целог горњег спрата Савамаалске Основне Школе ради смештаја III Женске Гимназије:

1.— Држава има плаћати Општини за узете просторије на име закупа 10.000,— динара месечно — односно 120.000,— динара годишње. У ову закупну цену улази такса за воду, ђубре и др. општинске таксе осем осветљења и огрева;

2.— Држава има плаћати на име огрева централним парним грејањем по 6.000,— динара месечно, почев од 1. октобра до 1. априла следеће године т. ј. укупно за шест зимских месеца помераће се према почетку и завршетку зиме т. ј. грејање може почети и у току месеца октобра а завршити се у току месеца априла.

Температура има бити увек довољна.

3.— На име осветљења Држава ће плаћати

према утрошку показана на струјомеру општинском — односно Управи Трамваја и Осветлења.

4. — Општина је дужна о своје трошку кречити учионице и остале просторије, као и вршити потребне оправке.

5. — Да се за кирију из времена од 1911. до 1. јануара 1924. год. обе стране постарају и прикупе податке о плаћеној и дужној кирији.

6. — Да на име кирије за 1924. до 1928. год. Држава плати Општини на име кирије по 72.000, — динара годишње рачунајући по 6.000, — динара месечно, с тим да се овде урачуна и три месеца 1929. године с обзиром на буџетирање (јануар, фебруар и март 1929. год.).

7. — Трајање уговора утврђује се на две године.

Ова последња тачка примљена је на предлог одборника г. Јована Дравића.

VI

По тражењу канцеларије Саборне Цркве, а на предлог Суда АБр. 12163 Одбор је

ИЗАБРАО:

За татора Саборне Цркве г. Ристу Васиљевића, трговца оvd., Кнез Михајлова 47.

VII

По питању експропријација и апропријација Одбор је на предлог Суда

РЕШИО:

а) Да се по предмету АБр. 12712 апроприше земљиште Регулационог Фонда Општине Београдске имању Г-ђе Зорке Р. Васиљевић, у Краља Александра ул. 288 ради изласка на регулациону линију, по цени од 120, — дин. квадратни метар. Преносну таксу плаћа купац.

б) Да се по предмету АБр. 12713 апроприше део земљишта Регулационог Фонда Општине Београдске имању браће Петра и Илије Галића из улице Стишке ради изласка на регулациону линију, а по цени од 500, — дин. кв. метар. Преносну таксу плаћа купац.

в) Да се по предмету АБр. 4046 експроприше део земљишта г. Војина Костића у Милешевској улици за проширење исте и то тако да сопственик уступи 10% од целокупне површине бесплатно, а вишак му се плати по 250, — дин. квадратни метар. Преносну таксу сноси Општина.

г) Да се по предмету АБр. 12714 апроприше део земљишта Регулационог Фонда Општине Београдске имању г. Рафаила Тошића у Краља Александра ул. бр. 208. ради изласка на регулацију, а по цени од 180, — дин. по квадратном метру. Преносну таксу плаћа купац.

д) Да се по предмету КБр. 12715 у вези извештаја Правобранилачког Одсека П.Бр. 1691 од 3-VI-1929. год. одборска одлука од 19. априла 1929. год. стави ван снаге.

ђ) Да се по предмету АБр. 12716 просецање

Лазаревићевог Сокачета ради изласка на Ресавску улицу не извршује по последњој измени Генералног плана већ да се задржи првобитно стање предвиђено Генералним Планом.

VIII

По предмету АБр. 12205 а на предлог Суда Одбор је

РЕШИО:

Да се усвоји протокол супер-колаудирајуће комисије о прегледу и пријему надзиданог спрата на згради Основне Школе у улици Старине Новака и да се предузимачу Ђури Петровићу поврати основна кауција у суми од 52.000, — динара.

IX

На предлог АБр. 10172 Одбор је

РЕШИО:

Да се усвоји протокол о калудацији зграде Техничке Дирекције од 15. марта 1929. год. као и окончани рачун исте колаудирајуће комисије од 15. марта 1929. год.

X

По питању измене регулације Милешевске улице Одбор је на предлог Суда АБр. 13079

РЕШИО:

Да се усвоји ранија одборска одлука од 15. септембра 1928. по којој се Милешевска улица просеца до Кумановске улице, а ту да се затвори.

Против горњег предлога Суда говорио је одборник г. Ранко Живковић а у прилог одборници г. г.: Бранко Поповић и Јеврем Поповић Сем тога краће примедбе по истом питању ставили су одборници г. г. Страшимир Милетић и Васа Лазаревић.

XI

На предлог суда Одбор је

РЕШИО

Да се 11 тачка — наименовање улица скине с дневног реда.

XII

По питању уступања израде таблица за називе улица развила се дужа дискусија о томе којим ће словима — ћирилицом или латиницом — ти називи бити исписани.

Предлог одборника г. Д-р Аранђеловића био је тај, да се називи испишу ћирилицом и латиницом с обзиром да у Београду има приличан број странаца а и других грађана из наше државе који не владају ћирилицом. У прилог овога предлога изјашњавају се одборници г. г. Мића Анић, Јеврем Поповић, а против њега одборник г. Бранко Поповић. Г. Милетић наглази, да цело питање не спада у делокруг одбора. У дискусији по целом питању учест-

вују још и ови одборници: г. г. Св. Гођевац, Васа Лазаревић, Милован Матић и Тјешимир Старчевић.

Најзад је на предлог Председника г. Савчића Одбор

РЕШИО:

Да се цело питање скине с дневног реда и одложи за неку другу седницу.

XIII

По питању колаудације у вези чл. 1. тач. I. Закона о изменама и допунама од 11. III. 1929. год., а по предлогу Суда да сам Суд решава о питањима колаудације, супер-колаудације и повраћаја кауција у границама сума за које је Суд овлашћен, развила се краћа дискусија.

Одборник г. Милетић примећује да повраћај кауција ипак треба да спада у надлежност Општинског Одбора. У истом смислу даје своје мишљење и г. Васа Лазаревић.

Најзад после краћег објашњења Председника г. Савчића и Потпредседника г. Зајине Одбор је

РЕШИО:

Да се прими следећи предлог Суда:

„Из законских одредаба чл. 1. тач. 1. поменутог Закона, по којима је Одбор овлашћен да решава о свакој општинској грађевини или предузећу, ако би трошак око овога био већи од 400.000,— динара, а Суд да решава до износа те суме — резултира и потреба одобрења колаудација и супер-колаудација од стране самог Суда у случајевима одобрења сума до висине његове надлежности т. ј. до 400.000,— динара, а у обратном случају право Одбора.

Да би се тако и поступало у свима конкретним случајевима потребно је да Општински Одбор и формално прими к знању такво поступање ради стварања праксе у будуће саобразно законском пропису т. ј. да о питањима колаудације, супер-колаудације и повраћаја кауцију у границама суме за које је Суд овлашћен решава сам Суд преко за то надлежних органа.

Једино у спорним случајевима по горњим питањима Суд ће извештавати Одбор.“

XIV

КРАТКА ПИТАЊА

Одборник г. Д-р Букић Пијаде упозорјеује г. Председника на опасност трамвајског саобраћаја на кривини код „Национала“. Пита, да ли се може нешто учинити да се та опасност смањи.

Председник г. Савчић одговара, да је то питање у вези са изградњом Земунског моста. Све што би сада урадили, урадили би само провизорно.

2.— Исто тако одборник г. Д-р Букић Пијаде упозорјеује г. Председника на гомиле песка

по тротоарима које ветар разноси и због којих је варош пуна прашине.

Председник г. Савчић одговара да је песак, истина, донесен нешто раније али да се услед варљивог времена није могао на време расути по калдрми. Песак ће бити уклоњен.

3.— Одборник г. Васа Лазаревић износи случај г. Д-р Челића, општинског лекара који је отпуштен из општинске службе и налази, да је кривица г. Челића незнатна према казни која га је снашла. Мисли да је тиме г. Челићу као дугогодишњем општинском службенику учињена неправда и моли да се она репарира.

Потпредседник г. Д-р Стојадиновић одговарајући г. Лазаревићу налази, да г. Лазаревић брани једну рђаву ствар. Отпуштени г. Д-р Челић тешко се огрешио о своју дужност, јер је у Дому Стараца и Старица издао и потписао листу да је умрла старица Катарина Стојаковић, а да је није ни прегледао нити претходно лично утврдио њену смрт. Г. Челић није отпуштен без икаквог саслушања него је, на против, једна нарочита комисија донела одлуку да се г. Челић отпусти и Суд је ту одлуку потврдио.

4.— Одборник г. Д-р Страшимир Милетић мисли да би дужност Београдске Општине била да упише извештај број акција Привилеговане Аграрне Банке. Пита, да ли ће се по томе питању донети каква одлука.

Председник г. Савчић одговара, да се то питање налази у проучавању и да ће Општински Суд, знајући важност ове установе потражити начина да упише извештај број акција.

5.— Одборник г. Драгољуб Милошевић моли, да се ивичњаци у Балканској улици склопе, нашта му Председник г. Савчић одговара да ће у том смислу издати наређење.

6.— Одборник г. Васа Лазаревић упућује питање односно довршења зграде која се гради до Електричне Централне. Вели, да се предузимачи ту же да ће бити у великој штети.

Председник г. Савчић каже, да је та зграда уопште непотребна и да је донета одлука да се изврши колаудација ове зграде с тим, да се предузимачу зато што је није довршио да извесна накнада. Колика ће се накнада дати о томе се сада распрвља.

7.— После краћег питања одборника г. Д-р Љубе Стојановића о просецању и калдрмисању улица, одборник г. Св. Гођевац скреће пажњу г. Председника на непажљиво гајење дрвећа по улицама.

Председник г. Савчић одговара да ће наредити да се то извиди.

Затим је седница закључена у 9 часова у вече.

Деловођа,
Д-р Сава Мојић, с. р.

Председник
Београдске Општине
Милош Савчић, с. р.

Преглед Расхода и Прихода

Дирекције Трамваја и Осветлења Општине града
Београда од 1. јануара до 31. маја 1929. год.

		Расходи			
		А. Лични			
1	1	Награде члановима Управног Одбора		9.800	—
	2	Плате и дневнице службеника административне управе	21.200	—	
		а) Управа и административни одсек	45.209	58	
		б) Персонални одсек	36.180	—	
		в) Одсек амбуланте	73.494	—	
		г) Одсек главног књиговодства	38.050	—	
		д) Одсек главне благајнице	16.850	—	
		ђ) Одсек главне ликвидатуре	21.070	—	
		е) Одсек рачуноводства осветлења	281.832	50	
		ж) Одсек за набавку материјала	134.405	38	
		з) Одсек рачуноводства трамвај. прихода	53.921	—	
		и) Одсек лабораторије	211.908	40	934.120 86
	3	Додатак службеника административне управе — лични, паушални и породични			
		а) у Административном одсеку	158.544	50	
		б) у Персоналном одсеку	121.895	—	
		в) у Одсеку амбуланте	81.753	50	
		г) у Одсеку главног књиговодства	115.140	—	
		д) у Одсеку главне благајнице	48.050	—	
		ђ) у Одсеку главне ликвидатуре	65.060	—	
		е) у Одсеку рачуноводства осветлења	642.197	50	
		ж) у Одсеку за набавку материјала	371.563	50	
		з) у Одсеку рачуноводства трам. прихода	209.755	56	
		и) у Одсеку лабораторије	633.033	—	2.446.992 56
	4	Дневничари административни			
		б) у Одсеку персоналном	3.220	—	
		в) у Одсеку амбуланте	6.600	—	
		ђ) у Одсеку главне ликвидатуре	1.200	—	
		ж) у Одсеку за набавку материјала	86.900	—	
		з) у Одсеку рачуноводства трамв. прих.	9.260	—	
		и) у Одсеку лабораторије	93.665	—	200.845 —
	5	Награде за неопходан прековремени рад и дежурства		93.408	44
	6	Процент инкасантима		36.068	76
2	1	Плате и дневнице службеника техничке управе			
		а) Управа и електрично оделење дин. 15.813,50			
		а ¹) одсек централе за производњу струје дин. 70.591,—			
		а ²) одсек за одржавање елек. мреже. дин. 195.938,—			
		За пренос дин. 282.342,50			
					3.721.235 62

	<u>Пренето</u> дин.	282.342.50			3.721.235 62
	а ⁰) одсек трамв. мреже >	139.769.—			
	а ¹) одсек инсталације >	84.822.—	506.933 50		
	<u>б) Машинско одељење</u> >	12.125.—			
	б ¹) одсек парних ма- шина >	117.291.—			
	б ²) ложионица >	155.577.—			
	б ³) радионица >	230.868.40			
	б ⁴) депо трамваја и гараже	291.554.—	807.415 40		
	<u>в) Саобраћајно одељење</u> дин.	8.000.—			
	в ¹) одсек за грађ. по- нових и одрж. стар. пруга >	85.262.—			
	в ²) одсек грађевински >	60.932.50			
	в ³) одсек возни >	1.141.734.82	1.295.929 32	2.610.278 22	
2.	<i>Додатци техничких службеника — лични, паушални и породични</i>				
	а) у електротехничком одељењу		1,504.768 —		
	б) у машинском одељењу		2,560.707 25		
	в) у саобраћајном одељењу		3,603.674 —	7.669.149 35	
3.	<i>Дневничари технички</i>				
	а) у електротехничком одељењу		494.772 75		
	б) у машинском одељењу		744.753 35		
	в) у саобраћајном одељењу		604.647 —	1.844.173 —	
4.	<i>Напrade за прековремени рад и дежурства службеника</i>				
	а) у електротехничком одељењу		92.483 61		
	б) у машинском одељењу		189.673 50		
	в) у саобраћајном одељењу		636.793 58	918.950 69	
5.	<i>Процент кондуктерима</i>			197.369 81	13,239.921 07
3.	<i>Осигурање свих службеника</i>				
1.	<i>Пензије и помоћи</i>				
	а) пензије		14.300 —		
	б) помоћи		27.000 —	41.300 —	
2.	<i>Удели за осигурање службеника по закону о осигурању радника</i>				
	а) за особље осветлења		54.349 61		
	б) за особље трамваја		51.427 79	105.777 40	147.077 40
5.	<i>Напrade чланова комисије и стручњака за експертизе и рад</i>				22.200 —
	<u>За пренос</u>				17,130.434 09

		<u>Пренето</u>		17,130.434 09
		Б. Материјални		
6	<i>Управни општи трошкови</i>			
1	<i>Канцеларијски трошкови</i>			
	а) писаћи, цртаћи и др. канцел. материјал	109.268 04		
	б) таксе поштанске, телеграф., телефон. и др.	80.785 —		
	в) рачунске књиге, обрасци и извештаји	37.052 —		
	г) службене новине, часописи и стручне књиге	7.694 —		
	д) вода, чишћење локала и димњака	4.828 49		
	ђ) непредвиђени трошкови	1.250 —	240.877 53	
2	<i>Кирије закупљених зграда и локала за по- требе централне управе</i>		23.599 —	
3	<i>Осигурање имовине против пожара, грома и експлозије</i>		28 60	
4	<i>Огрев и осветлење</i>		17.384 14	
5	<i>Одржавање намештаја и прибора, одржа- вање и ситне оправке зграда, локала и аутомобила централне управе</i>		19.655 44	
6	<i>Повраћај кауције за осветлење</i>		50 —	301.594 71
7	<i>Трошкови производње и експлоатације елек- тричне струје</i>			
1	<i>Производња електричне струје</i>			
	а) угљ., утовар, истовар и манипулација угља	7.518.485 66		
	б) мазиво	67.375 18		
	в) материјал за чишћење и заптивање	31.453 44		
	г) одржавање парних машина, котлова и т. д.	100.839 76		
	д) одржавање дипамо машина, разводног постројења и напајања	13.103 54		
	ђ) одржавање зграда, висталација, алата, намештаја и т. д.	4.563 98		
	е) канцеларијски трошкови, огрев, освет- лење, кирија, као и остали трошкови администрације око производње струје	46.185 09	7.782.006 65	
2	<i>Одржавање електрич. мреже и прикључака</i>			
	а) одржавање подземне мреже			
		<u>За пренос</u>	<u>86.891 81</u>	<u>7.782.006 65</u>
				<u>17.432.028 80</u>

		<u>Пренето</u>	86.891 81	7.782.006 65	17.432.028 80
		б) одржавање ваздушне мреже	20.194 46		
		в) одржавање трансформаторских станица и трансформатора	63.889 78		
		г) одржав. и израда кућних прикључака	31.789 08		
		д) одржавање алата и инструмената за испитивање мреже, као и осталог прибора за рад	11.911 72		
		ђ) канцеларијски трошкови, кирија, огрев и осветлење, као и остали трошкови, одржавање мреже и прикључака	1.748 85	216.425 70	
3		<i>Одржавање и надгледање струјомера, као и инсталација</i>			
		а) одржавање, надгледање и инстал. стр.	27.914 31		
		б) одржавање зграда, инсталација, алата намештаја и прибора	34.870 14		
		в) такса за преглед струјомера	5.389 25		
		г) канцеларијски трошкови, кирије, као и остали трошкови ове службе	67.249 20	135.422 90	
4		<i>Одржавање уличног осветлења</i>			
		а) одржавање арматура, сијалица и стубова	131.661 34		
		б) одржавање зграда, инсталација, алата намештаја и прибора за одржавање уличног осветлења	350 22	132.011 56	8.265.866 81
8		<i>Трошкови експлоатације трамваја и осветлења</i>			
1		<i>Одржавање и надгледање пруге, мреже, депо-а и подстананица</i>			
		а) одржавање и чишћење пруга и скретница	50.586 39		
		б) одржавање и надгледање мреже	66.341 94		
		в) одржавање конвертера и подстананица	9.171 97		
		г) одржавање станица, депо-а и чекаоница	23.879 37		
		д) одржавање алата и намештаја, прибора и зграда, као и огрев и осветлење	16.535 54	166.515 21	
2		<i>Одржавање и оправка возног парка</i>			
		а) одржавање и оправка моторних кола, аутомобила и аутобуса	536.139 43		
		б) одржавање прикључних кола	41.911 38		
		в) одржавање радионица и осталих зграда и инсталација, машина, алата, намештаја и прибора, као и канцеларијски материјал, огрев осветлење и кирије	99.006 30	677.057 11	
		<u>За пренос</u>		843.572 32	25.697.895 61

		<u>Пренето</u>	843.572 32	25.697.895 61
9	3	<i>Одржавање саобраћаја</i>		
		а) мазино, со, песак, бензина за аутомобиле и аутомобусе, као и сточна храна	513.645 05	
		б) чишћење, дезинфекција и осветлење кола и чекаоница	114.180 84	
		в) одржавање и надгледање акумулатора	64 —	
		г) израда травајских карата	412.095 05	
		д) униформа особља трамвајског		
		е) државна такса на трамвајске карте и аутобусе	1.143.317 60	2.183.302 54
				3.026.874 86
10		<i>Резервни општи трошкови</i>		
	2	<i>Отписи у корист амортизационих фондова</i>		
		а) фонд обнове старе покретне и непокретне имовине (за обнову постојећих зграда, инсталација, пруга, инструмената, кола, алата, намештаја и прибора, као и исплату неисплаћених обавеза из ранијих година, све по решењима општинског одбора)		2.901.523 55
		б) фонду нове покретне и непокретне имовине (за грађење нових зграда, инсталација са њиховом опремом, грађење нових пруга, набавку кола и њихове опреме, новог алата, инструмената, намештаја и прибора)	33.005 08	2.934.528 63
		<i>Резервни општи кредити</i>		
		општи недовољно предвиђени трошкови по свима партијама материјалних расхода		37.306 63
11		<i>Ануитети</i>		
	1	Општини београдској-ануитет по зајму од дин. 8.250.000.—	361.412 50	
	2	Општини београдској-ануитет по зајму од дин. 9.000.000.—	639.000 —	
	3	Општини београдској-ануитет по зајму од дин. 2.400.000.—	284.000 —	
	4	Општини београдској-ануитет по зајму од дол. 2.000.000.—	1.000.000 —	2.284.412 50
		<u>За пренос</u>		<u>33.981.018 23</u>

		<u>Пренето</u>				33,981.018 23	
12	<i>Исплата обавеза по уговорима из ранијих година</i>						
1	За исплату обавеза по списку управе М. О. Бр. 4241/28 г.				3,453.390 90		
2	За исплату неисплаћених принадлежности из ранијих година				44.586 05		3,497.976 95
		<u>Свега расхода</u>				<u>37.478.995 18</u>	
Приходи							
а. Редовни							
<i>Приходи од осветлења</i>							
1	Продаја електричне струје						
1	а) приватни предплатници		10,076.582 11				
	б) државне и самоуправне установе		1,359.885 —				
	в) улично осветлење		1,620.236 —		13,056.704 11		
2	Споредни приходи						
	а) кирија за струјомер		190.598 50				
	б) везе и израде прикључака, преглед и намештање струјомера		481.166 83		671.765 33		
3	Разни приходи						
	а) шљака		20.598 —				
	б) топла вода		7.045 50				
2	в) стари материјал, отпаци од гвожђа и т. д.		4.382 90		32.026 40		13.760.494 84
<i>Приходи од трамваја и аутобуса</i>							
1	Трамвајске карте обичне				20,011.328 50		
2	Трамвајске карте у претплати				437.407 25		
3	Трамвајска кола за пратње и друге потребе				2.825 75		
4	Превоз аутобусима				1,075.555 —		
5	Разни приходи						
	а) израде у радионицама		3.775 40				
	б) продаја старих шпина и др. материјала		16.088 90		19.864 30		21,546.980 80
Б. Ванредни							
3	Разни ванредни приходи од осветлења						
1	Потраживање од дужника из ранијих год.						
	а) приватни предплатници		1,694.779 60				
	б) државне и самоуправне установе		2,256.981 91		3,951.761 51		
2	Разни случајни непредвиђени приходи				178.840 94		4,130.602 45
		<u>Свега прихода</u>				<u>39.438.078 09</u>	

Рекапитулација

Укупан расход у међувремену од 1. јануара до 31. маја 1929. године.	Динара 37,478.995.18
Укупан приход у међувремену од 1. јануара до 31. маја 1929. године.	Динара 39,438.078.09
Вишак прихода	Динара 1,959.082.91

У Београду, 15. јуна 1929. године.

Из Главног Књиговодства
Дирекције Трамв. и осветлења.

СПИСАК

Одобрених планова у Мају 1929 године
у Грађевинском Одбору

Редни број	ИМЕ и ПРЕЗИМЕ сопственика	Улица и број имања	Име пројектанта	Каква је зграда
1	Бабин Радивој	Краљ. Алесанд. 222	Пауновић Влад.	Приземна
2	Петковић Апица	Јове Илића 82	Матејић Ник.	»
3	Марковићева Надежда	Дринчићева 18	Костић Вој.	са 1 спратом
4	Перишић Тодор	Которска 6	Сташевски Вал.	»
5	Милосављевић Спас.	Варшавска 20	Захо Димитр.	»
6	Тодоровић Милан	Страх. Бана 36	Николајевић Борис	спрат и манс.
7	Цоловић Никола	Далматинска 85	Борисављевић Мил.	са 1 спрат
8	Зрнић Божа	Прест. Петра 33	Мажаревећ Тих.	»
9	Поновић Стеван	Југ. Бог. и Нове 21а	Тодоровић Рад.	са 3 спрата
10	Ковачевић Јоца и Загор.	Синђелићева 14	Живановић Бож.	Приземна
11	Друшт. »Онег Шабат«.	Јеврејска 24	Нахман Марсел	»
12	Тома Јовановић и Вујић	Петроградска 6	Симеоновић Борђе	са 1 спрат.
13	Јовановић Петр. и Ружица	Срем. 9 и Призр. 8	Јанковић Алекс.	са 5 спрата
14	Борђевић Никола	Лауданова 37	Гојић Боривоје	са 1 спрат.
15	Шајновић Милена	Краљ. Мил.-Његуш.	Јанковић Алесанд.	са 3 спрата
16	Недељковић Милорад	Приједорска 24	Поповић Влад.	Приземна
17	Стојановић Драгољуб	Петроградска 1	Тоболор Стев.	»
18	Марипковић Радивоје	Сувоборска 16	Дероко Алекс.	2 Приз. и 1 спр.
19	Трипковић Ставра	Кап. Миш. и Скен. Бег. 33	Белић Иван	»
20	Николићева Ангелина	Шантићева 7	Борисављевић Мил.	са 2 спрата
21	Пелеш Душан и Олга	Франкопанова 55	Брошован Драг.	са 3 спрата
22	Јованић Милисав	Видинс. 25 и Кнез Милет.	Урбан Франја	са 3 спрата
23	Милошевић Светозар	Београдска 3	Билински Влад.	са 3 спрата
24	Марковић Ана	Југ-Богдана 45	Марковић Зор.	са 1 спрат.
25	Максимовић Богосав	Радничка 19	Владимировић Драг.	са 2 спрата
26	Милојевић Борђе и Милан	Вој. Добрница 48	Сташевски Вол	Приземна
27	Николић Даринка	Чубурска и Шуматовач.	Зајина Вој.	»
28	Дамијановић Браћа	Краљ. Алесанд. 152	Матејић Ник.	са 2 спрата
29	Париводић Милан	Гранич. Драгочевска 11	Путник Свет.	са 1 спрат.
30	Николић Драга	Курсулина 25	Бонић Божа	»
31	Делић Мапојло	Лауданова 19	Велковић Вел.	Приземна
32	Радовановић Милић	Госп. Јованова 77	Ивановић Чед.	»
33	Рузимовић Александар	Трг. XXI парц. 137	Шићански Драг.	Приземна
34	Јовановић Стојан	Ратарска 51	Петровић Јорд.	са 2 спрата
35	Берић Иванка	Битољска 64	Матејић Ник.	»
36	Наумовић Анка	Коларчева 11	Билински Влад.	са 2 спрата
37	Тошић Томанија	Битољска 39	Урбан Франја	са 3 спрата
38	Мавчић Милисав и Јован	Скадарска 59-61	Михајловић Милор.	спрат и манс.
39	Трифуновић Милош	Дечанска 33-35	Стојановић Б.	са 4 спрата
40	Рибичек Бернанд	Руварчева 8	Петровић Јорд.	са 1 спрат.
41	Јанковић Даница	Коч. до Њег. 35-37	Урбан Франја	Приземна
42	Трифунцац Бож. и Јованка	Милешевска 45	Стаменковић Рад.	»
43	Полић Риста	Краљ. Наталије 19	Билински Влад.	са 2 спрата
44	Леовац Драг. и Милица	Поенкарева 34	Костић Вој.	са 3 спрата
45	Милојевић Јелена	Пожарев. 1 и Синђел. 15	Антић К. Милан	Приземна
46	Јовановић Обрад	Владетина порц 82	Белопавлић Бор.	»
47	Несторовић Ана	Вел. Милоша 36	Несторовић Ник.	»
48	Петровић Гаврило	Сурдуличка 10	Борисављевић Мил.	са 1 спрат.
49	Савић Милвоја	Краљ. Марије 115 (Ратар.)	Матејић Ник.	»
50	Димитријевић-Митровић Драга	Краљ. Милана 59	Гојић Бор.	са 1 спрат.
51	Јовановић Живадин	Његушева-Молер.	Барошић Бура	са 2 спрата
52	Димитријевић Милорад	Топчидерски друм	Шићански Драг.	Приземна
53	Димитријевић Милорад	Топчидерски друм 4	»	са 1 спрат.

Редни број	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ сопственика	Улица и број имања	Име пројектанта	Каква је зграда
54	Ђурић Бориљ	Зелени Венац 10	Козински Јаков	са 3 спрат.
55	Милосављевић Милосав	Ламарт-Небојшина	Гранић Дујан	спратни манс.
56	Рудић Димитрије	Захупска 2	Кун А. Хуго	»
57	Челић Јован	Шуматовачка 38	Јовановић Мил.	Приземна
58	Павловић Марко	Краљ. Милутина 42	Стаменковић Рад.	са 1 спрат.
59	Ђурић Бранко	Захупска 8	Ђурић Бранко	Приземна
60	Тодоровић Чедомир	Штросмајерова 84	Секулић Милан	»
61	Нешић Борисав	Војвођанска 51	Дигорац Душан	са 1 спрат.

Шеф Одсека за Контролу Зидана
Арх. Даница Томић-Милосављевић, с. р.

Рад Грађевинског Одбора

Упоредни преглед рада у Грађевинском Одбору од 1. Јануара до 1. Јуна, у годинама 1927., 1928., и 1929.

Година	Број примљених предмета	Број сепаратних предмета	Број преградних предмета	Број одобрених планова	Број консултација	Број преградних предмета	Наплатено општинских такса
1927	1033	796	64	900	532	31	255.718
1928	898	570	31	711	447	27	185.807
1929	1.262	659	35	672	360	20	153.866

Преглед одобрених планова за 1929. годину у Грађевинском Одбору

МЕСЕЦ	Приземне зграде	Са једним спратом	Са више спратова	Дозивљиве	Називиљиве	Вредност у Динарима	Број започетих зграда
Јануар	4	4	1	—	—	2.135.000	—
Фебруар	3	2	2	1	—	1.630.000	—
Март	2	1	5	8	2	6.551.000	1
Април	8	7	7	13	3	12.979.500	17
Мај	19	15	18	16	3	24.331.000	31

Из Грађевинског Одбора

Решења, позиви и саопштења

Позив грађанству

О квалитету материјала за кућну канализацију

Скреће се пажња грађанству да је се у последње време појавио на пијаци материјал за кућну канализацију који не одговара прописима правилника и по све је рђав, због чега је јефтинији него нормални.

Поједини инсталатери искоришћавају ову прилику за несавесну конкуренцију и тиме доводе по некад и опстанак зграде у питање. Умољава се грађанство да има у виду чл. 22 Правилника који гласи: *„за доброту израде јамчи инсталатер годину дана и све недостатке који се у том року појаве, дужан је инсталатер бесплатно извршити, ако су ти недостаци проузроковани рђавом израдом или*

рђавим градивом. што ће у случају спора решити Одељење за Канализацију“.

Рок се рачуна од дана добивеног уверења од стране Канализационог Одељења да је инсталација исправна.

Умољава се грађанство, да овакве неисправности достављају Канализационом Одељењу Општине Београдске.

Из Канцеларије Канализационог Одељења О. Б. 24-VI-1829 год. Југовића ул. бр. 1./III.

Калемљење деце против великих богиња

Скреће се пажња грађанству да своју некалемљену децу против великих богиња донесе на калемљење и то ових дана: у општинској амбуланти Кр. Милана ул. бр. 61. сваког дана, недељом 3—6 часова по подне; у амбуланти у Кичевској ул. бр. 6 и у Средачкој ул. бр. 2, сваке недеље од 3—6 часова по подне. У основне школе: Палилулску, на Вождовцу, код Саборне Цркве и Дом Културе на Сењаку сваке недеље од 3—6 часова по подне.

Санитетско полицијски лекари вршиће контролу сваке куће у којој има деце, и сваког родитеља

строго казнити на основу Санитетског Закона која не доведе своје дете на калемљење.

Из канцеларије Санитетског одељења Општине Града Београда.

Трамвајски саобраћај на Топчидерској линији

Извештава се грађанство да од 22. јуна т. г. сваке суботе и недеље у вече трамваји на топчидерској линији раде и преко редовног времена.

Последњи трамвај полази из Топчидера у 12 часова ноћу, а стиже у Београд у 12.25 часова.

Из Дирекције Трамваја и Осветљења ДБр. 10369 од 18. јуна 1929 год.

Продаја бостана на пијацама

Наредбом Суда П.Бр.1256 од 26-VI-1929 г. продаја бостана, лубеница и диња на велико, вршиће се само на »Бајлоновој« пијаци. Продаја на комаде може се вршити на свима пијацама и то само за дневну потрошњу.

Забрањено је да се лубенице и диње секу ради продаје на кришке, као и да се једу на пијацама.

Из Пијачног Одељења

Извештај о најнижим и највишим ценама пијачне робе (брашна, меса, поврћа, воћа и др.) на Београдским пијацама а на дан 1. јула т. г.

Брашно			Смуђ		
Брашно пшен. № 2	1 кгр.	3 50 4 —	Штука	>	25 — 70 —
Брашно пшен. № 1	>	4 — 4 —	Бела	>	16 — 20 —
Брашно пшен. бело	>	4 — 4 50		>	8 — 15 —
Брашно кукурузно	>	4 — 4 50	Млеко		
Хлеб пшен. црни	>	3 50 4 —	Млеко слатко	1 литар	4 — 5 —
Хлеб пшен. бели	>	4 50 4 50	Млеко кисело	1 кгр.	8 — 10 —
			Масло	>	50 — 60 —
Месо			Кајмак	>	44 — 45 —
Говеђина	1 кгр.	16 — 22 —	Сир обичан	>	16 — 26 —
Телећина	>	24 — 28 —	Сир сомборски	>	30 — 37 —
Јагњећина	>	15 — 18 —	Сир качкаваљ	>	28 — 35 —
Свињетина	>	22 — 24 —	Поврће		
Свињско сушено	1 кгр.	28 — 30 —	Пасуљ	1 кгр.	11 — 16 —
Кобасице	>	20 — 24 —	Сочињо	>	20 — 20 —
Шваргле и чварци	>	20 — 22 —	Грашак у зрну	>	5 — 5 50
Пршута	>	40 — 50 —	Грашак обични	>	— — —
Сланина сирова	>	25 — 26 —	Кромпир стари	>	— — —
Сланина сува	>	30 — 40 —	Кромпир нови	>	2 50 350
Сланина ужичка	>	50 — 60 —	Лук црни	>	3 — 3 50
Маст свињска	>	28 — 30 —	Лук бели	1 кгр.	6 — 8 —
Сало	>	30 — 30 —	Лук празни	1 деце	— — —
Лој нетопљен	>	18 — 20 —	Боранија	1 кгр.	3 — 5 —
Риба			Тиквица	>	1 50 2 —
Шаран	1 кгр.	16 — 25 —	Шаргарепа	>	2 — 2 50
Сом	>	25 — 40 —	Купус сладак	>	4 — 5 —
Кечига	>	25 — 80 —	Купус кисео	>	6 — 8 —
			Спанћ	>	— — —

Реп	>	6	—	9	—	Витње	>	8	—	16	—
Кел	>	3	—	4	—	Шљиве сушене	>	10	—	12	—
Келераба	1 пишла	1	—	1	50	Ораси чишћени	>	37	—	40	—
Зелен за супу	>	1	—	2	50	Лимун	1 ком.	1	—	1	—
Патлиџан црвени	1 кгр.	14	—	20	—	Неравце	>	2	—	4	—
Патлиџан плави	1 ком.	3	—	5	—	Јагоде	1 кгр.	—	—	—	—
Паприка љута	100 ком.	10	—	12	—						
Краставци	1 ком.	1	—	1	40						
	Воће										
Јабуре	1 кгр.	—	—	—	—	Кокоши	1 ком.	25	—	30	—
Трешње	>	8	—	10	—	Гуске младе	>	25	—	40	—
						Патке	>	15	—	35	—
						Јаја	>	1	—	1	50

Живина и јаја

ОПШТИНСКО ЗАКОНОДАВСТВО

Одредбе из закона о таксама о наплати такса код Општине Београдске

— Наставак —

- а) за издавање пасоша за ситну стоку од грла 2'— дин.
- б) за пренос пасоша ситне стоке од сваког грла 2'— дин.
- в) за издавање пасоша крупне стоке за свако грло старо до једне године дана 4'— дин.
- г) за издавање пасоша крупне стоке за свако грло старије од године дана 5'— дин.
- д) за пренос пасоша крупне стоке свако грло старо до године дана 4'— дин.
- е) за пренос пасоша крупне стоке за свако грло старије од једне године дана 5'— дин.

Тар. Бр. 380.

За санитарски преглед животињских намирница

- а) ако се прегледом нађе да су нездраве и за људску храну неупотребљиве 500'— дин.
- б) ако се при овом прегледу примени хемијска анализа 1.000'— дин.
- в) ако се прегледом нађе да су намирнице фалсификоване а за здравље нешкодљиве, а продају се под видом правих намирница 1.000'— дин.

Тар. Бр. 381.

За санитарско-комисијски преглед стана, радње, радионице и других локала, ако се прегледом утврди да су влажни или нездравни за становање или бављење у њима 50'— дин.

Тар. Бр. 381.

За санитарски преглед крупне стоке и дебелих свиња од сваког грла по 5'— дин.

Тар. Бр. 382.

За клање ситне и крупне домаће стоке у атару општине:

1. за телетину и за сва она грла, која се у кожи остављају и као телетина продају до 80 кгр. тежине од једног килограма 1'— дин.

2. од вола, краве и бивола преко 80 кгр. тежине од 1 комада 72'— дин.
3. од дебелих свиња од 20 кгр. тежине па на више од једног комада 72'— дин.
4. за овнове, овце, јарце и козе од једног комада 15'— дин.
5. за јагњад, јарад и прасад до 20 кг. тежине од комада 10'— дин.

Ово је искључиво право општине и она га може путем лиценције уступити приватном лицу најкраће за једну а најдуже за три године.

Напомена. По чл. 25. закона о набавкама војних потреба све потребе које држава набавља у земљи, било посредно или непосредно, не подлежу плаћању никаквих општинских дажбина те суд општински не може наплаћивати од лифераната меса за војску таксу из ТБр. 382. таксене тарифе.

Тар. Бр. 333.

За изношење ђубрета и сметлишта:

1. из приватних домова и дворишта од једног простора у згради месечно:
- а) у улицама калдрисаним 2'— дин.
- б) у улицама некалдрисаним 1'— дин.
2. Специјална такса за радње:
- а) радње I реда месечно по 165.— дин.
- б) радње II реда месечно по 115.— дин.
- в) радње III реда у које долазе и ашчинце месечно по 90.— дин.
- г) ликерцинице и посластичарнице месечно по 75.— дин.
- д) апотеке, дрогерије, пекарнице, хлебнице, бозацинице, бурекнице, кобасичарнице, месарнице, шкембарнице, цвећарске радње, и т. д. месечно по 25.— дин.

Напомена. Сметлиште из механа и приватних штала дужан је сопственик односно закулац истих да чисти.

(Наставиће се)

Службени огласи

ОГЛАС

Лицитација за калдрмисање Немањине улице од Жељ. Станице до Славије

На основу решења Господина Министра Грађевина Бр. 20418. од 3. августа 1928. године и решења Господина Министра Финансија Цбр. 21095. од 21. маја 1929. године, Техничка Дирекција Општине Града Београда одржаће у скраћеном року од 15 дана на дан 8. јула 1929. године у својим просторијама (Југовића ул. бр. 1) по прописима Закона о Државном Рачуноводству I. оферталну лицитацију по јединачним ценама за калдрмисање Немањине улице од Железничке Станице до Славије, каменом призмом и ситном коцком на бетонској подлози.

Прописно таксиране понуде треба предати одређеној комисији у запечаћеним ковертима тога дана најдаље до 11 часова.

Услови и цео технички елаборат за ову лицитацију могу се видети у Саобраћајном Одељењу поменуте Дирекције (Југовића 1. III. спрат) за време канцеларијских часова где се могу добити формулари понуде са предметом по цени од 50 динара.

Кауције према чл. 88. Закона о Државном Рачуноводству у суми од 315.000 динара за домаће, а 630.000 динара за стране понуђаче положиће се на Главно Благајни Општине Београдске на дан лицитације најдаље до 10 часова.

Приликом подношења понуда лицитанти су дужни поднети одређеној комисији за држање лицитације признаницу о положеној кауцији, уверење Господина Министра Грађевина о предузимачком праву, као и уверење о плаћеној порези за протекло тромесечје.

Из канцеларије Техничке Дирекције Општине Града Београда ТДБр. 2863. од 18. јуна 1929. године.

ОГЛАС

Оферталну лицитацију за оправку Основних Школа III. групе

Техничка Дирекција Општине Београдске одржаће на дан 6. јула 1929. год. у канцеларији Грађевинског Одељења, угао Југовића ул. бр. 1. и Кнегиње Љубице, (нова зграда Техничке Дирекције III. спрат) у 11 часова пре подне I. оферталну лицитацију за оправку Основних Школа III. групе.

Предрачунска сума износи 93.364.70 динара.

Кауција се полаже на каси Главне Благајне Општине Београдске и то држављани С. Х. С. 5%, а странци 10% од предрачунске суме у готовом новцу или вредним државним папирима по берзанској вредности.

Предрачун, планови, Општи Услови и остала погодбена документа могу се видети сваког радног дана од 8—12 пре подне и од 3—6 по подне у канцеларији Одељења.

Предузимачи су дужни собом донети:

Доказе о испуњењу чл. 87. Зак. о Државном Рачуноводству.

Уверење о плаћеној порези за прошло тромесечје.

Из канцеларије Техничке Дирекције Општине Београдске ТДБр. 3011 од 10. јуна 1929. године

О Г Л А С

Лицитација за бактериолошки материјал за испитивање воде.

Санитетском Одељењу Општине Београдске, за Бакторолошки Лабораторијум потребан је следећи материјал за испитивање воде:

- 20 Bakteriologische selbstfüllende Probeflaschen nI; Olszovski Wl. 14.
- 5 Entnahmeapparate f. die Bakteriologische Untersuchung W. 15.
- 1 Entnahmeapparat f. Heber. w. 22.
- Messpipeten zum Ansetzen v. Wasserproben f. die bakteriologische Untersuchung, W. 23.
- 30 1 ccm. in 0,01 get.;
- 30 12 ccm. in 0,1 get.;
- 10 50 m. Marke bei 25 ccm.;
- 5 Büchsen a starkem Blech (Messing) zum sterilisieren f. 25. St. 12 cm. W; 24;
- 10 Büretten m. Schelbachstreifen u. seitlichem Hahn a 50 ccm. W. 27;
- 5 Bürettengestell a Milchglasplatten m. Klemme f. 2 Büretten W. 28;
- Kippflaschen zum Abmessen der Reagentien f. Serien Untersuchung W. 29:
- 10 a 500 ccm. Messraum 5 ccm.
- 10 a 1000 " " 10 "
- 20 Kulturgestoll n. Olszovski W. 30;
- 200 Reagierglaser mit Kappe;
- 100 gr. Trypsien „Grübler“
- 200 gr. Methachromgolg 11 „Grübler“
- 100 gr. Toluol pur

Понуде ће примати Санитетско Одељење Општине Београдске Југовића ул. бр. 1. закључно до 10. јула 1929. године које морају бити таксирани са 5— динара државне таксе и 3— динара општинске у готову.

О Г Л А С

Набавка 10.150 метара каблова разних димензија

Дирекција Трамваја и Осветлења раписује другу оферталну лицитацију за набавку 10.150 метара каблова разних димензија на дан 13. Јула 1929. године, у 11 часова пре подне у Дирекцији.

Уз понуду се мора положити кауција од 5% односно 10% за стране понуђаче од укупне понуђене цене, и то у готовом новцу, гарантном писму какве веће Банке, које мора бити регистровано код Министарства Финансија или државним папирима.

Кауција се полаже најдаље по 10 часова пре подне тј. пре лицитације.

Нови услови се могу добити сваког радног дана од 8—12 час. пре подне и 3—6 часова по подне у Економату Дирекције Трамваја и Осветлења.

Из Економата Дирекције Трамваја и Осветлења ДБр. 10089 од 17. Јуна 1929. године у Београду.

О Г Л А С

На дан 17. јула 1929. године у 11 часова пре подне одржаће се у Канализационом Одељењу Општине Београдске — Југовића ул. број 1

II. Офертална лицитација

за израду уличног канала у ново просеченој Гундулићевој улици.

Кауција од 16.000 динара полаже се Благајни Суда Општине Београдске према прописима услова за лицитацију. Реверс о положеној кауцији сваки ће лицитант показати на дан огварања оферата.

Из канцеларије Одељење за Канализацију ТДБр. 3191. од 12-VI-1929 год.

ОГЛАС**Израда водоводне мреже**

Дирекција Трамваја и Осветлења у Београду расписује прву оферталну лици- тацију за израду водоводне мреже за Савску воду у Новом дрвеном депо-у у ул. Високог Стевана и мреже за пијаћу воду у старом зиданом депо-у у кругу Цен- трале на дан 5. јула 1929. године у 11 часова пре подне у Дирекцији.

Уз понуду се мора положити кауција од 5% односно 10% за стране пону- ђаче од укупне понуђене цене, и то у готовом новцу, гарантном писму какве веће Банке, које мора бити регистровано код Министарства Финансија или државним папирима.

Кауција се полаже најдаље до 10 часова пре подне т. ј. пре лицитације.

Услови се могу добити сваког радног дана од 8—12 час. пре подне и 3—6 часова по подне у Економату Дирекције Трамваја и Осветлења.

Из Економата Дирекције Трамваја и Осветлења УБР. 8153. од 20. јуна 1929 године у Београду.

ОГЛАС**Продаја старог гвожђа**

Дирекција Трамваја и Осветлења ра- списује јавну усмену лицитацију, за про- дају старих котлова, водогрејних цеви и цеви за прегрејаче, као и све остало гвожђе казанско и машинско, на дан 8. јула 1929. године у 11 часова пре подне у Дирекцији.

Пре лицитације, а најдаље до 10 ча- сова пре подне, лицидант је дужан да положи кауцију у суми од 10.000 дин.

у готовом новцу, гарантном писму какве веће Банке, које мора бити регистровано код Министарства Финансија или држав- ним папирима.

Посредници искључени.

Услови се могу добити сваког радног дана од 8-12 и од 3-6 час. по подне у Еко- номату Дирекције Трамваја и Осветлења.

Из Економата Дирекције Трамваја и Осветлења АУБР. 6619. од 10. јуна 1929. године у Београду.

Београдска Фабрика**Асфалта и Катранских Производа**

БЕОГРАД, Вука Караџића 6.

Телефон 27-20

Телеграм: ГРОЗИТ

Производи и продаје:

Катрањаву и асфалтну кровну хартију

Грозит специјалну кожасту кровну хартију

Хартију за изолације противу влаге посуту са плутом или шљунком. Катран из каменог угља, карболи- неум, смоле чврсте и меке, холцемент.

Асфалт-мастикс у погачама и битумен

Специјалне масе за изолације и лепљење, масу за спа- јање цеви (муфенкит)

Преузимамо израду асфалта на улицама по најновијим и најбољим методама, асфалти- рања дворишта, балкона, купатила и т. д.**Изводимо изолације темеља, зидова и пе- друма противу влаге и воде, покривамо кро- вове са нашом „ГРОЗИТ“ кожастом кровном хартијом као и катрањавом и асфалтном хартијом.****ТРАЖИТЕ НАШЕ ПОНУДЕ**

Највеће стовариште
готовог мушког и дечијег одеда

Савић и Мајданац

Кнез Михајлова 1.

БЕОГРАД

Телефон 6-52

имају на своме богато сортираном стоваришту

Одеда за господу и дечаке у свим величинама и бојама;

Капута-Мантлова за даме и девојчице у великом и лепом избору;

Иберцигера за господу и дечаке у огромном избору;

Листерских капута;

Кишних кабаница (мантлова) у свима величинама и ценама;

Пелерина за девојчице и дечаке;

Панталона и прслука засебних и остале готове робе.

Сва је роба из преокласних светских фабрика и продаје се без конкуренције.

Општинским чиновницима и намештеницима нарочити попуст.

ДЕЛИКАТЕС — ПИВНИЦА
„КЊАЗ МИХАЈЛО“

ДРАГ. МИЛАНОВИЋ

Кнежев Споменик 7. БЕОГРАД Телефон 56-56.

DELIKATESSE
„KNJAZ MIHAJLO“

DRAG. MILANOVITCH

Knežev Spomenik 7. BELGRADE Telephone 56-56.

ПУТНИК

Друштво за саобраћај путника и туриста у Краљ. СХС.

Дирекција: Београд, Коларчева улица 1. Телефон 19-16.

Путнички Биро: Београд, Коларчева улица 9. — Телефон 34-05.

ЗАСТУПНИШТВА:

у ДУБРОВНИКУ, Плаца Краља Петра

у ЗАГРЕБУ, Јелачићев трг 6

у МАРИБОРУ, Александра 35

у ЉУБЉАНИ, Дунајска цеста 1

у ОСИЈЕКУ, Краља Петра 13

у НОВОМ САДУ, Краља Александра

у СОМБОРУ

у САРАЈЕВУ, Краља Петра 15

у СПЛИТУ, Обала

у СУБОТИЦИ, Краља Александра 8

на СУШАКУ, Скерлићева 2

у ШИБЕНИКУ, у ВРЊЦИ.

Продаје возне карте за железнице, бродове, авионе, аутомобиле и т. д. за унутрашњост и иностранство; издаје места у колима за спавање, обезбеђује путнике и путнички пртљаг. Даје бесплатно сва обавештења потребна путницима и врши све остале послове путничких бироа.

Југословенско Електрично А. Д.

Браун Бовери

Милоша Великог 45.

Београд

Телефон 27-28.

Инжињерски биро:

Љубљана, Ресјева цеста 4.

Загреб, Академички Трг 7.

Парних турбина свих величина

Електричних:

Мотора

Генератора,

Трансформатора,

Глајхрихтера

свију врста.

Специјалан тип аутоматских брзорегулатора напона

Пројектује и гради комплетне
електричне централе и мреже

Специјални погони за све
фабричке уређаје и руднике

Понуде и пројекти на упит

Инжињерске посете по потреби.

Београд

Телефон 27-28.

Телефон 27-28.